UNIVERSITY OF ILLINOIS
JAN 12 1921

Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Laikraštis

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 1 — So. Boston, Mass., Sausio (Jan.) 6 d. 1921 m. — Metai VIII

Lietuva Pasiule Lenkijai Sutartį

LENKŲ SUKILĖLIŲ BYLA.

LENKAMS ATIDUOTA LIETUVIŲ GELEŽINKELIS.

PRISIRENGIMAS PRIE PLEBISCITO.

Lietuviai Veržiasi į Vilnių - Sako Lenkai.

ATNAUJINTOS DERYBOS.

Lenkų Raudonoji Armija.

PRIEKAIŠTAI LIETUVAI.

Lietuvos valdžia yra pasiulinusi lenkų valdžiai sutarties projektą. Mažai vilties, kad sutartis butų priimta. Lenkai yra paskyrę Vilniaus komendantu Raczkievicz'ių. Lenkai ruošiasi prie naujų antpuolių Sausio mėnesyje.

Gruodžio 30 dieną iš Kauno nuo B. Balučio yra gautas toksai kablegramas:

"Musų pasiųstoji Varšavon delegacija yra pasiulinusi lenkų valdžiai išrišti visus ginčus tokiu budu: Pirmas punktas, Lenkai pripažįsta musų padarytąją Maskvoje sutartį; jeigu butų kokie nors tų rubežių pataisymai, o taipat ir sienos nustatymas Suvalkų rėdyboje, tur but padaryti, abiem pusėm susitarius. Paskui, antras punskas. Lietuva pasižada nedaryti antpuolio ant Lenkijos ir neprileisti kitiems jos teritojirą naudotis, tokiam užpuolimui. Toliaus, trečias, Lietuva sutinkanti užtikrinti Lenkijai liuosą transitą iki juros ir sudaryti ekonomines konvencijas. Ketvirtas punktas, gvarantuoja konstitucijos įstatymais visų tautų lygybę ir užtikrina joms plačią kulturos autonomiją. Penktas, plačios teisės dėlei vietos savyvaldos. Šeštas, neatidėliuojant pilna politinė amnestija Lietuvos lenkams. Septintas, lenkų kariuomenė privalo pasitraukti iš Lietuvos ir tuomet tur but toj teritorijoje daromi rinkimai, kaip kokie buvo Lietuvos vakaru dalyje. Aštuntas, specialė Kontrolės Komisija turėtų prižiurėti, kad rinkimai įvyktų teisingai, ne vienos kokios pusės naudai. Vilnius tur but pripažintas, kaipo Lietuvos sostinė ir Seimo buvainė. Tuo tarpu toksai įspudis, jog lenkų valdžia nesutiks ant šių sšlygų. Lenkų valdžios nusistatymas yra aiškus iš priežasties priėmimo rezoliucijos, kuri tapo Užsienio Reikalų Komiteto po pasitarimu su kunigaikščiu Sapieha to komiteto priimta. Šioj rezoliucijoje reikalaujama nuo Valdžios įvesti visoj Centralėje Lietuvoje lenkų civilinė ir karinė administracija Ir tad buvo tariama, kuomet musų pasiųstoji Varšavon delegacija yra dariusi visų pastangų, kad kaip nors priėjus prie sutarties. Minėto Komiteto patarimas pradėta vykinti, nes p. Raczkewicz, buvęs Rytų kraštų viršininko Osmolowskio pagelbininku, tapo paskirtas Vilniaus komisaru. Juomi norima pakeisti želigowskio valdymas. Šiuo keliu eidama, lenkų valdžia mat taip nori likviduot želigowskio maištininko darbą ir užtvirtinti visame Vilniaus krašte, kaip ji buvo liepos mėnesyje, nepaisydami visai, jog ji buvo davusi Tautų Sąjungai tvirtą pažadą nepaimti Vilniaus.

Sulig gautųjų iš Vilniaus pranešimų, lenkai ruošiasi prie naujų ant musų užpuolimų sausio mėnesyje.

(pasirašęs) BALUTIS.

Iš visų šių tarybų vienas dalykas tikrai yra paaiškėjęs, butent, kad Lenkija nieko nesidrovėdama ir nepaisydama į jos pačios padarytasias sutartis nori užgrobti Lietuvą. Šio darbo prirengimui jau leidžiami yra gandai, kad Lenkijai butinai reikalingas visas geležinkelis nuo Vilniaus iki Dvinsko, ir kad, jeigu jau kalbėti apie prebiscitą, tik į vakarus nuo šio geležinkelio.

Viena šių tarybų pusė yra gera, kad viskas paaiškėjo. Bet kiti gali pasakyti, kad ir be šių derybų, kuriose dalyvavo musų valdžios atstovas kun. Staugaitis, buvo viskas aišku. Per visą tą derybų laiką, lenkai turbut stiprina savo pozicijas. Reikia spėti, jog ir lietuviai mokėjo pasiruošti. Ir todel Naujieji Metai neša mums tuo tarpu vieną šauksmą: — eiti į mirtingą kovą su lenkais!

Lietuvos Informacijų Biuras.
Gruodžio 31, 1920 m.

LENKŲ SUKILĖLIŲ (P.O.W.) BYLA KAUNE UŽSIBEIGĖ.

Teismo Nusprendimas. Varšavos Derybos Nieko Nežada.

Gruodžio 15 dieną buvo gautas nuo Balučio ir paduotas spaudon kablegramas, kur jo užbaigoje buvo norėta pasakyti, jog tą dieną prasidėjo "teismas maištininkų". (Dėlei iškraipymo telegramos buvo pasakyta "Teismas Tamošiuno?"). Dabar paaiškėjo, jog tat buvo "peoviakų" arba P. O. W. (Polska Organizacija Wojskowa) teismas, kurie buvo sukėlę maištą Kaune.

Šiandien, gruodžio 29 dieną nuo B. Balučio, iš Kauno gautas yra toksai kablegramas:

P. O. W. byla pasibaigė. ŠEŠI kaltinamieji, jų tarpe Kowalec Nekrasz, nuteisti sunkių darbų kalėjimu ligi gyvos galvos, VIENAS nuteistas penkiolikai metų, VIENAS dešimts metų, DEŠIMTS kaltinamųjų po šešius metus, DVIDEŠIMTS po keturis ir DEŠIMTS po pustrečių metų. Trys kaltinamieji išteisinti. Prieš porą dienų Vilniuje buvusi panika dėlei grėsiančio bolševikų pavojaus. Varšavos derybos nieko nežada. Laukiama Staugaičio grįžtant Kaunan referuoti.

(Pasirašęs) BALUTIS.

ATIDUODA LENKAMS LIETUVIŲ GELEŽINKELĮ.

VARŠAVA, gruodžio 31 d., 1920 m. Tautų Lygos Komisija, kuri turi pridaboti plebiscitą tarpe Lietuvos ir Lenkijos, pranešė Lietuvos valdžiai, kad geležinkelis tarp Vilniaus ir Dvinsko (Dauguvos) yra atiduodamas lenkams ir kad plebiscitas bus laikytas teritorijoje vakarinio geležinkelio. Sako, kad lietuviai dėlei to visai atmes Vilniaus plebiscito klausimą.

PRISIRENGIMAS PRIE PLEBISCITO.

GENEVA, gruodžio 30 d. Nepaisant to, kad buvo pagarsinta, jog išsižadėta plebiscito Vilniuje, Tautų Lygos Taryba paskelbė, kad tas plebiscitas bus greitu laiku. Anglijos, Danijos, Išpanijos, Prancuzijos, Norvėgijos ir Švedijos kareiviai bus išsiųsti į Vilnių užmiti vietą Lietuvos ir Lenkijos valdžių. Sutvarkymas nuvežimo ir maitinimo kareivių pavestas Prancuzijai. Svetimų kareivių sveikatos prižiurėjimui kviesta Amerikos Raudonasis Kryžius, kurs išsiųs skyrių priežiuroje žmogaus, paeinančio iš Worcester, Mass.

LIETUVIAI VERŽIASI Į VILNIŲ.

VARŠAVA, 1921 m. sausio 3 d. Iš čia yra paleistas gandas, buk Lietuvos armija traukia ant Vilniaus, kad užimti jį. Lenkai tovienio leidžia melagingas zinias apie Lietuvą, tad ir šį sykį sunku pasakyti, ar ta žinia teisinga, ar lenkų prasimanymas, kad kuomi nors diskredituoti lietuvius.

Nieko negalimo toje žinioje nėra: lenkai laužė su Lietuva padarytas sutartis, paliaubų laiku užpuldinėjo lietuvius, tad delko lietuviai negalėtų užpulti ant taiką sulaužiusių lenkų? Ir delko lietuviai negali eiti atsiimti savo sostinės Vilniaus, iš kurio lenkai buvo pasižadėję išeiti, bet neišėjo? Bet, kaip sakėme, kad ši žinia ateina iš Varšavos, tad, kol neateis patvirtinamas iš kur, jai per daug tikėti negalima.

ATNAUJINTOS TARYBOS RYGOJE.

LONDONAS, gruodžio 29 d. Bevielis telegrafas iš Maskvos praneša, kad Rygoje prasidėjo pirmiaus pertrauktos tarybos lenkų su rusais. Nors da derybos nepabaigtos, prekybos susinešimai jau prasidėjo, ir Lodžiaus dirbtuvės dirba prekes bolševikams.

LENKŲ RAUDONARMIEČIAI SMOLENSKE.

BERLYNAS, gruodžio 31 d. Lenkų laikraščiai praneša, kad Smolenske Sovietų valdžia suorganizavo lenkiškuosius skyrius raudonosios armijos, į kuriuos jau prisirašė 60,000 žmonių. Apart lenkų, sako lenkiški laikraščiai, į tuos skyrius rašosi baltgudžiai ir lietuviai. O gaip gi-ir lietuviai — tuomi nemanoma padaryti lietuviams komplimentas.

LIETUVA LINKSTA PRIE SOVIETŲ.

BERLYNAS. Iš Vilniaus pranešama, kad Sovietų atstovas Kaune, Akselrodas, pastaruoju laiku įgijo didelę įtekmę pas lietuvius. Lenkų laikraščiai skelbia, kad Lietuva mano net susidėti su bolševikais.

Šita žinia taipgi paeina iš lenkų — iš Vilniaus, kurs dabar jau iš želigowskio rankų parėjo į Lenkijos valdžią, kaip augščiau skaitėte p. Balučio telegramoje. Taigi ši žinia gali buti lenkų fabrikacija, įskundimas Lietuvos Vakarų galingoms valstybėms.

Bet ir šioje žinioje gali buti daug teisybės. Lietuvą drasko lenkai ir visoki jų avanturistai želigowskio rušies, antanta netik negirdi lietuvių teisingų reikalavimų, bet da atvirai remia jos užpuolikus lenkus--tad nebus ko stebėties, jei lietuviai kitur jieškos draugų.

Pereitą žiemą teko matyti didelis lietuvių mitingas Pennsylvanijos mieste. Visi išreiškė karščiausią norą matyti Lietuvos nepriklausomybę. Paskui buvo pakeltas klausimas: JEIGU Lietuva jokiu budu negalės buti nepriklausoma, prie ko ji norės glausties: prie lenkų, ar prie rusų - bolševikų? Lenkams teko tik paniekinimo šauksmas, balsavime už bolševikus kilo augštyn visos rankos — net dešiniausieji klerikalai balsavo už bolševikus. Amerikos lietuviai nenori bolševizmo, bet jie lenkams da mažiau pasitiki. Galimas daigtas, kad ir Lietuvoje yra toks pat sentimentas: jei kas privers Lietuvą pasirinkti tarp lenkų ir rusų ir trečios išeigos nebus, tad pagilmas daigtas, kad lietuviai bevelįs dėties prie rusų, su kuriais bus galima kaip nors sugyventi, nė kaip prie besočių susibankrutijusių lenkų.

Bet jei lietuviai prie ko nors dėsis, tai tik priversti svetimų. Jų dabar yra nuoširdžiausias noras pamėginti patiems valdyties.

Gen. Štabo Pranešimas.

1920—XII—9.

Vakar lenkai Varėnos ruožte perėjo demarkacijos liniją, 12 val. paėmė Varėnos miestelį, kurį, apiplėšė gyventojus, pavakarį vėl apleido. Taip pat mėgino paimti esanti musų pusėje Perlojaus miestelį, bet musiškiai juos atmušė, paėmę 6 lenkus į nelaisvę.

Nežiurint pastarosios musų sutarties, padarytos su lenkais, dalyvaujant Tautų Sąjungos Kontrolės komisijai, lenkai ne tik ką ligi šiol neatitraukė savo pajiegų iš Joniškio miestelio, (kuris yra 20 varstų į rytus nuo Giedraičių,) bet dar ten atsiuntė naujų savo pajėgų. Purviniškiuose (ties Balamos ežeru), kurie paminėta sutarčia skaitėsi esą neitralėje zonoje, lenkai pastatė savo batalioną. Yra dar ir daugiau smulkesnių neseniai pasirašytos sutarties laužymo faktų.

Majoras ŠUMSKIS.
Operatyvės Dalies Viršin.

1920—XII—10.

Užvakar 25 lenkų kareiviai atkavo Jatkonių kaimą (kuris yra 25 varstai į rytus nuo Utenos), kurį paėmę, ėmė plėšti gyventojus. Vėliaus musų užtvara, apsiautusi įsiveržusius kaiman lenkus, privertė juos pabėgti, palikus priplėtą.

Vakar gi 18 lenkų kareivių buvo užpuolę musų užtvarą Lokaliuose (16 varstų į rytus nuo Malėtų).

Gener. Štabo Viršininkas,
Pulk. KLEŠČINSKAS.

LIETUVOS ŽINIOS.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

MERKINĖ (Alytaus Apskr.).

Čia, kur sraunas Merkys bėgdamas per žalias pievas, krumus ir šlaitus klugdo tyrus vandenėlius į platų Nemunėlį — čia stovi nemažas Merkinės miesčiukas. Daug daug tas miesčiukas 1919-20 m. istorijos bėgyje yra gyvenęs. Nors jis skamba lietuviškai, bet vietos gyventojai nesenai dar sakės esą lenkai. Kadangi čia buvo ištisus metus legioninkai, tai merkiečiai buvo baisiai sulenkėję ir ne kartą teko kai kur girdėti besigėrinti: "teraz już doczekalismy swoich chlopcow". Neilgai jie jais džiaugės, nes ne labai legioninkai merkiečius mėgo, o ir reikėjo jiems bėgti Varšavos link, nes bolvešikai buvo netoli jos. Kiek čio Merkinės lenkai išliejo ašarų! Kai jie kraustėsi iš Merkinės, tai panelės juos lydėjo iki trijų varstų. Grįždamos raudojo: "Oi nasi kochani, co to będzie" ir t. t.

Nors raudojo, bet upas visai visai nebuvo nupuolęs, o ir "kochany" pasisakė, kad butinai po mėnesio grįž Merkinėn. Kai sužinojo, kad legioninkai grįžta, tai viens kitam sakė: jusz pszidą.

Bet ėjo, ėjo ir Merkinėn neatėjo. Kadangi vėliau sužinojo, kad lenkai ir neateis, tai pradėjo mokintis lietuviškai kalbėti. Ir labai nuostabu, kad per dvi dienas visi Merkinės lenkai išmoko lietuviškai kalbėti. Vietinės panelės yra nusistačusios, kad ligi Kalėdų išmoks gramatiškai lietuvių kalbos.

Dabar, eidamas per miestelį niekur neužgirsi panelės, nei pono, lenkiškai kalbančių, o vien tik lietuviškai. Atidarius čia pradedamąją mokyklą, susyk dar galvojo, ar leisti vaikai į lietuvių mokyklą, ar ne. Bet dabar, tai kaip iš maišo paleido vaikus į mokyklą, ir vaikai atėję pasisako esą lietuviai, o ne lenkai. Dabar jau Merkinė — grynas lietuviškas miestelis. Dieve padėk jiems ir toliau susiprasti! **Genys.**

UPYNA.

Musų miestelis mažas, vos 56 trobėsius teturi, kurių tarpe yra 3 smuklės ir viena arbatinė. Žmonės tai uoliai smukles ir arbatinę lanko, kad ir per pamaldas bažnyčioje pilnos jos esti. Smuklių savininkams, tai rugiapiutė. Ir iš arbatinės matyt dažnai išeinantį lyg ne savo kojomis, o kartais, tai ir sugriuna ties durim. Upyniečiai, matyt, tik baltakę gerti ir temoka.

Karklinis.

PUNSKAS.

Lenkų kareiviai sušaudė Joną Murauską, 24 metų amžio, be jokio teismo ir tardymo. Velionis buvo atvykęs į savo gimines ir rytą XI. 20. suėmė Punsko miestely, leido tik išpažintį atlikti, paskui nusivedė į senus kapus ir sušaudė, kaltindami, kad buvęs lietuvių šnipas, o dabar ir patys pripažįsta, kad buvo nieko nekaltas, tik buvo atliktas kerštas ir todel velionis turėjo žut be reikalo. **N. N.**

VEITAKIEMIS, Punsko valsč.

Apie 4 val. po piet atjojo du lenkų kareiviai į kaimo pirmininką A. K. irpasisakė esą atsiųsti Punsko lenkų milicijos ir pareikalavo duoti 30 pudų šieno. Kaimo pirmininkas atsakė, kad jo kaime veik visą šieną lenkai išvežė ir kiti ukininkai jau dabar neturi kuo savo gyvulius šerti, o iš niekur pirkti negali, nes šis kaimas stovi neitralėj zonoj. Kareiviai smarkiai ėmė keikti ir išėjo toliau. Atėję į antrą to pat kaimo ukininką, M. Adukauską ir grąsindami šautuvais privertė pakinkyti porą arklių į vežimą į kurį įsėdę atvažiavo į ukininką V. Jurkiuną, prisikrovė apie 40 pudų šieno ir išvažiavo į Suvalkus. Suvalkuose apie 1 valandą naktį ukininkui įsakė priiminėti, o jie pradėjo mesti šieną iš vežimo, tuo tarpu iškinkę ukininkui gerą arklį, o vietoj įkinkė tokį arklį, kurs negali jau eiti.

Išmetęs šieną ukininkas pastebėjo, kad pakinkytas išdvėsęs eržilas. Klausia — kur mano arklys? — Adjabli go wiedzon. — atsakė lenkai. Ukininkas nerimauja ir klausia arklio, lenkai vėl sako nieko nežina ir griežtai įsako kuo greicia važiuoti namo, nes jei ilgiau klausinės ir nenusiramins, tai gaus šompalų. Tuo budu vargšas žmogelis pėsčiaus parsivarė mano. Tokios yra lenkų teisės!

Lapkr. 28 d. aėjo lenkų keturi kareiviai į ukininkę našlę Staskevičienę ir neradę jos namie, atplėšė duris, paėmė 2 pudus mėsos, 10 sv. medaus, 8 sv. sviesto ir išėjo, nuėjo pas antrą to kaimo ukininką, J. Vaznelį paėmė vieną porinį vežimą su arkliais ir išvažiavo į Suvalkus.

Lapkričio 29 d. pasikeitė čia lenkų kariuomenė. Žinoma. kaip visad pirmiausia atėję apstojo visus kelius ir kiekvieną sulaiko ir veda į savo kuopos štabą, kurs čia kaime stovi, nežiurint, kad kaimas yra neitralėje zonoje. Paskui pradėjo rekvizuoti duoną, bulves, mėsą ir t. t. Pasakius vienam, kad yra draudžiama kareiviams, anot sutarties, vaikščioti ginkluotiems po neitralinę zoną, atsakė, kad juos lenkų valdžia leidusi į Lietuvą maisto pasijieškoti. **M. M.**

PUNSKAS.

Gyvenimas čia visai apmiręs. Lenkai apskelbė karo padėtį, vaikščioti vakare galima tik iki 5 valandos, po 5-kių draudžiama. Žandarų lenkų yra 13 ir du šnipai (žvalgai). Žandarus turi miestietis maitinti. Kas nakt turi eit žmonės panaktinę, nes žandarai vieni bijo nakti vaikščioti. Tai įsakyta šešiems eiti panaktinę ir tris kart per naktį reikia registruotis pas sargybinį žandarą.

Šventoms dienoms žandarai gaudo jaunus vyrus, neva partizanus. Žandarai esti labai dažnai pasigėrę. Taip žmonės labai nuliudę ir susirupinę. Lenkų okupacijos valdžia kiekvienam įkirėjo iki gyvam kaului! **R. S.**

("Lietuva").

A.L.T.S. Reikalai.

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

Prie 3 kp., Mahanoy City, Pa.:
Petras Miliunas.
Prie 44 kp., Waukegan, Ill.:
Kazys Devėnas.
Prie 55 kp., Wilkes Barre, Pa.:
Juozas Vaišnis.
Prie 69 kp., Edwardsville, Pa.:
Povilas Kamantis.

PRISŲSTOS AUKOS "SANDAROS" . ADMINISTRACIJON.

A. L. T. S. 29 kuopa, iš Detroit, Mich. Partijos Fondui 5 dol. 29 kp. nariai skolų išmokėjimui: J. Laukionis — $5.00, J. Tamošiunas — $5.00, K. Šnuolis — $4.00, J. Gailiunas — $2.00, Pr. Matuzas — $2.00.

Detroito Neprig. Fondo Dr. — $20.00, viso — 43.00.

Ant. Plevokas iš Watertown, Mass. pav. narys — $2.00.

M. J. DAMIJONAITIS,

MES ŽENGIAME LIETUVOS VIEŠKELIU.

Smagu yra rašyti, smagu ir skaityti, kad mes sandariečiai, esame susorganizavę, bet nesmagu, kad mes per ilgai velkame tą menką skolą savo organo spaustuvės. Mes, sandariečiai, kaip seniaus, taip ir dabar tropijam pasivadinti tautininkais, nešam sunkesnę naštą ant savo pečių, musų priešų uždėtą negu ši skola. Bet numesti tą užmestą bėdą buvo kaipir negalima, nes buvome neorganizuoti. O dabar mes galime ir kalnus vartyti,nes organizacija, tai yra spėka.

Stovint garbingoje Sandaros organizacijoje, mums reikėtų daugiau atsidavimo turėti prie tos idėjos, prie kurios mes žengiame. Musų idėja, tai yra aukščiausiai iškelta visų organizacijų gyvuojančių Amerikoje, nes mes eina prie Lietuvos savistovumo, kas šiandie "žodis stojasi kunu", nes jau gyva Lietuvos respublika. Tik pažvelgkime į musų praeities darbus, Amerikos lietuvių nuveiktus, tai mes galėsime pasididžiuoti. Pradžioje lietuvių imigracijos atsiradimo, jau musų tautininkai, tie patys sandariečiai, budavojo tautos rumus, organizuodami visokias draugijas, rišančias lietuvius į vienybę, ir dėjo pamatan pilnai skambantį tautos vardą, apkrikštindami Gediminais, Keistučiais, Algirdais ir t. t., ir net tiesiog dėdavo vardą: "Lietuvos sunųs ir dukters". Ar tie vardai musų organizacijoje nėra garbingi mums?

Dabar pažvelgkime į apšvietos organizaciją "Tėvynės Mylėtojų Draugiją", vardas vienas parodo musų idealą. Nors tada mes buvom neorganizuoti, bet nesidangstėm svetimais dievais, kaip va, musų klerikalai bei krikščionys demokratai ant kiekvienos organizacijos grupelės uždėjo "sektos emblemą", vardan Italijos Romos ir jo pagaminto ikėjimo, kiekvienai organizacijai duodami vardus: šventasi Jokubas, šventoji Magdelena ir t. t. Vietoje kelti tautystės idealą, bruka kasdieninius poterius savo organizacijos nariams. Tas priklauso savo keliu eiti, o ne organizacijos veikimai. Juk tam stovi išmurytos bažnyčios, kur galima be kritikos pritaikinti poteriai ir šventųjų vardai. Bet tie atžagareiviai darė tą, kad atbukinti žmonių protą ir neprileisti prie prakilnesnių organizacijų, ką pilnai atsako jų vardai ir darbas ir idealai.

PETRAS PETRONIS.

Į DARBĄ, SANDARIEČIAI!

Pažvelgę į šių dienų sandariečių darbštumą, kaip Lietuvos labui, taip ir musų garbingos organizacijos, mes matome, kad sandariečiai visur veikime užėmė pirmą vietą. Sandariečiai dirba L. L. P. stotyse. Sandariečiai visur pirmutiniai, kaip prakalbų rengime, aukų rinkime, taip ir aukojime ir Bonų pirkime. Žodžiu sankant, sandariečiai visas jiegas buvo įtempę Lietuvos labui. Nežiurint, kad sandariečiai didesnę laiko dalį buvo pašventę gelbėjimui savo tėvynės Lietuvos, jie dar rado ganėtinai liuoso laiko padirbėti ir savo garbingai organizacijai, prie kurios jie priklauso, tai yra A. L. T. Sandarai.

Ačiu sandariečių nenuilstančiam darbštumui, A. L. T. S. per šiuos metus gerokai paaugo, kaip narių skaičiumi, taip ir finansiškai. Per šiuos metus sandariečių skaičius prisidėjo ant 800 su viršum. O finansiškai apie ant 1000 doliarių, (sekretoriaus metinė atskaita parodo, kad gruodžio 5 d., 1919 m. "Sandara" turėjo skolų $4010.73, lapkr. 22 d., 1920 m. tų skolų liko tik $2821.79, taigi pereitais metais "Sandaros" skolų yra atmokėta $1188.94. **Red.**). ir tas faktas jau mums liudija, kad Sandaros principai vis daugiau ir daugiau visuomenėje randa pritarėjų, sandariečių armiją vis didėja nežiurint, kad visokie kramolninkai dėjo visas pastangas, kad Sandarą, kaipo teisybės ir demokratijos skelbėją užgniaužti. Matydami, kad jų šmeižtai per savųjų spaudą nieko Sandarai nekenkia, griebėsi teismu "Sandarą" numarinti. Vienok tie kramolos malšintojai ir ubagai dvasioje neatsiekė savo tikslo. Tie kramolos malšintojai neatsiekę savo tikslo nė su airiškų teismų pagelba, griebėsi vėl išnaujo šmeižti sandariečius. Kun. Bukaveckas rašo "Darbininke" (gruodžio 4 dienos) ilgą korespondenciją, šmeižiančią visus sandariečius. O kad kun. Bukavecko korespondencijoj yra surinkti žodžiai iš jo paties žodyno, tai rimtesnėj "Sandaroj" jų negalima nė atkartoti, nes tokie parinkti kun. Bukavecko žodžiai tik ir tinka špitolninkų spaudoje.

Antras toks sąžinės bankrutas rašo "Garso" No. 49, po antgalviu "Biskutis iš Sandariečių Seimo". Ir ten pasakyta: "Paliuosavimas "Sandaros" padarytų skolių $340.00 iš Neprigulmybės Fondo. Neprigulmybės Fondo pinigai norėta perduoti Lietuvos Misijai, bet vienai moterėlei užreiškus (pamaže), iš ko padengsime "Sandaros" skolas, jei mes fondo pinigus atiduosime Misijai? Jos patėmyjimas tapo priimtas. Tačiaus del nusmailinimo dalyko paskirta iš to Fondo Šauliams $30.00, Piliečių Sąjungai $5.00 ir dar kitokiems dalykėliams, kurių nenugirdau".

Tai matote, gerb., kad tas žmogelis, sėdėdamas"Garso" redakcijoje ir nežinodamas nė iš kur tie pinigai į Seimą atėjo, nei kaip jie buvo dalinami, vienok drįsta rašyti, kad Sandaros skolų padengimui pinigai paimta iš L. N. F. Ten yra papliaukšta ir daugiau visokių nesąmonių, į kurias neverta nei domos atkreipti. Bet kad ten jau perdaug aiškiai meluoja ir šmeižia seimą ir organizacijos garbingą vardą, buk Seime likosi paimti pinigai iš L. N. F. Sandaros skolų apmokėjimui, tai mes jau negalime tylėti: mes turime griežtai užprotestuoti ir pareikalauti, kad atšauktų arba dokumentališkai prirodytų. O jeigu ir tą nepadarys, tai mes turėsime rasti kitą kelią apginti savo garbingą vardą.

Taigi į darbą, sandariečiai! Mes matome, kad klerikalai stengiasi mus apšmeižti, apjuodinti ir nužeminti mus garbingą vardą visuomenės akyse. Mes ateinančiais metais turime buti prisirengę pasakyti savo priešui, kad jų šmeižtai nesustabdys nuo augimo mus garbingos organizacijos. Mes turime sutikti ateinančius metus su išdirbtais plianais mus veikimui. Visos A. L. T. S. kuopos turi buti prisirengusios sutikti svečią, tik-ką iš Lietuvos atvykusį, Dr. Alseiką, kuris yra pasirįžęs atlankyti visas Amerikoje lietuviais apgyventas kolionijas. Dr. Alseikos prakalbose bus renkamos aukos Vilniaus atvadavimui ne ginklu, bet apšvieta. Atvadavimas Vilniaus su kardu da nereiškia, kad Vilnius jau musų, kada tenai viešpataus lenkiška dvasia. Mums reikės tenai skleisti apšvietą, kad per apšvietą mes padarytume Vilniaus ir jos apielinkės gyventojus tikrais Lietuvos piliečiais. Kad bus visi Vilniaus ir apielinkės gyventojai tikri Lietuvos piliečiai, tai tada ir Vilnius bus tikrai musų, tai yra Lietuvos.

Beto, da Dr. Alseikas prakalbose bus galima prirašinėti prie Sandaros naujus narius ir dauginti sandariečių skaitlių, pardavinėti Sandaros išleistas knygas, o ypač A. L. T. S. Principus ir Programas. Tad visi į darbą, o priešas bus pergalėtas.

P. JARAS.

PRIE KO MES ŽENGIAME?

Pažiurėjus iš šalies, prie ko mes žengiame, tai pamatysime, kad padarytas sandariečių žingsnis pirmyn gana plačioje dirvoje, kur nauda tautai ir visai žmonijai yra didelė. Sandariečių principas, tai tautybės savystovumas, ėjimas prie plačiausios demokratybės. Bet ar mes turime ką ir su kuo kelią skinti? Rodos nereikėtų nei klausimo statyti tame, nes pas mus visa inteligentija ir visa šviesuomenė susikuopusi prie Sandaros partijos, ir turime su kuo dyglius nuo kelio skinti, nes musų organas "Sandara" pažangus, kiekvienas skaitytojas dvasiško peno jame randa, ar jis butų dirbtuvės darbo darbininkas, ar ukės darbininkas.

Sandariečiai atliko milžinišką darbą įsigydami nuosavą organą, kurs tapo nupirktas vertės $8,000.00, ir į keletą metų beliko kelioliką šimtų doliarių skolos—vadinasi sykiu organizavomėsi, ir sykiu mokėjome didelę skolą, kurios beliko maža dalelė. Todel ir vadinu atliktu milžinišku darbu šiandieninio musų organizacijos gyvenimo. Rodos, tik reikėtų vieno šuktelėjimo: "Sandariečiai paliuosuokime "Sandarą" iš po likučių, sumokėdami uždėtą mums mokestį A. L. T. Sandaros 7-to Seimo, kiekvienas narys po $2.00."

Bet negana to, kas brangina idėją ir organizaciją, turėdamas daugiau atliekamo uždirbto peno gali ir po šimtinę arba po penkinę suaukuoti "Sandaros" galutinam paliuosavimui iš po skolos likučių. Atsibodo mums klausyti tų šauksmų apie "Sandaros"skolą,kurią mes visi velkam, kaipo žydas kantaplį per purvyną. Tik pažvelkim į musų priešus klerikalus, kurie prisidengę krikščionybe, kiek jie paneša mokesčių dėlei užlaikymo savo abazo, kaip va: kunigų algos, jų klebonijos ir gaspadinės, vargonėlių "patirliuotojai", Gabriai, Bartuškos, bažnyčios išmuryti ir jos užlaikyti, na ir Tautos Fondas, kurs šelpia Lietuvos priešus.

Sandarieti, brolau, pažvelgki į tą "bazo" skaitlinę ir pamatyk, kiek tas vargšas špitolninkas su brostvininkais turi užlaikyt dykaduonių. Apart jų užlaikymo, jie dar sudeda šimtus tukstančių doliarių nusamdymui agentų, kurie jų srovę užlaiko organizuotoj formoj. Pažvelgę į jų minią pamatysim, kad ji iš tamsiausių elementų susideda, nes jie tiki kunigam daugiau, negu tam Dievui, kurį jie garbina, neatsižvelgdami, kad kunigai prie darbo žmonių nėjo per šimtmečius, tai nelauk ir dabar nuo jų užtarimo.

Mes, sandariečiai, skaitomės pažangeisiais. Mums nereikia dėti pinigų užlaikymui agentų, nes mes visi esame agentai. Nereikia šiokių ir tokių užlaikytojų, organas jas užsilaiko per organizaciją. Nejaugi mes leisime ir ant toliau tą pačią giesmelę giedoti: "klola!" Turėdami savo organą daug iškeliam klerikalų šunybių ir apsiginam nuo užmečių, kur klerikalai darė žingsnius, kad Lietuvą surišus su Lenkija. Nors ir dabar pas juos jau aiškus apsireiškimas stojo jų spaudoje: "Darbininko" NN. 112, 113, 122 ir 133, "Draugo" No. 233, "Garso" 41, 1245, kur pradėjo visuomenę siundyti ant Lietuvos Misijos, kad neužsitikėtų. Užsipulti per spaudą ant Liet. Atstovybės, tai tas pats reiškia, kad griauti Lietuvos respublikos valdžią, arba eiti su Želigowskio banditais sykiu.

Stiprinkim "Sandarą", kad atremus priešą. Negana apmokėjimui tų likučių, bet turime pasistengti, kad "Sandara" išeidinėtų kasdieną. Mes mokėjom sudėti kelias dešimts tukstančių "Lietuvos" dienraščiui, kurį Dr. Drangelis mokėjo gražiai subankrutyti, todel mokėkim apvertint savo tikrą organą taip, kaip mokėjom prisidėti prie svetimų.

Petras Petronis.

A.L.T.S. VII SEIMO REZOLIUCIJOS.

REZOLIUCIJA, PASIŲSTA VALSTYBĖS DEPARTAMENTUI WASHINGTONE.

SEVENTH CONVENTION LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA
NEW YORK, N. Y.
November 27, 1920.

State Department,
Washington, D. C.

Dear Sirs:

The following rezoliution has been adopted at the Seventh Convention of the L. N. L. of America:

"WHEREAS, it become evident that many targe concerns of America, and many American citizens even occupying official positions, are giving aid to Poland by sending her arms, ammunition, men and instructors for its Aerial Service and other branches of militarism; and

"WHEREAS, these Army supplies and men are employed in warfare against freedom of Lithuania, and whereas the so-called Koschushko Aerial Squadron, which is officered American citizens has made an attack on Kaunas and Ukmerge, killing many civilians, who were attending church services;

"BE IT RESOLVED, that the United States Government prohibit supplies and men from reaching Poland, which is engaged in shovinistic warfare, and which is striving to satisfy her Imperialistic Militarism;

"FUTHERMORE BE IT RESOLVED, that America suspend all loans given to Poland which are used for maintaining of aggressive armies.

"(SIGNED)
"Lithuanian National League of America."

REZOLIUCIJA ĮSSIŲSTA PRANCUZIJOS PREZIDENTUI.

New York, N. Y.,
November 27, 1920.

To His Excellency,
Prezident Millerand of France,
Paris, France.

Most Honorable Sir:

We, American citizen of Lithuanian origin, assembled here in New York City, on this 27th day of November, 1920, under the auspices of the Lithuanian National League of America, having seventy-two branches in various States, and expressing the will of over one million Lithuanian inhabitans of the United States, respectfully submit the following resolution, which was unanimously passed at the Convention of the aforementioned organization, and at a mass meeting held in Brooklyn, New York:

"WHEREAS, the American Lithuanians have responded to the Colors of the United States Army at the time when France was threatened by a great danger from Germany; and

"WHEREAS, many have made the supreme sacrifice, with sincere conviction that the smaller nations will be free and independent; and

"WHEREAS, France is now aiding Poland by supplying it with arms,ammunition and men, which are employd against Lithuanian's freedom; and

"WHEREAS, France has objected to admission of Lithuania into the League of Nations;

"BE IT RESOLVED, that France in showing gratitude to those who aided her in moment of distress and who have given their lives freely with sincere hopes that their fatherland will receive due consideration in the future, should forbid any supplying of ammunition, arms and men to the Imperialistic Poland;

"FUTHERMORE BE IT RESOLVED, that France remove the obstecles placed in the way of Lithuania's admission to the League of Nations.

Signed
P. J. ZURIS,
President,
V. J. SZLIAKYS,
Sec'y, Resolutions Comt'ee.
Lithuanian National League of America."

Trusting that this resolution will receive your kind attention and consideration, we beg to remain.

Yours respectfully,
P. J. ŽURIS,
For, Lithuanian National League of America.

REZOLIUCIJA PASIŲSTA TAUTŲ LYGAI.

SEVENTH CONVENTION LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA
NEW YORK, N. Y.

November 27, 1920.

League of Nations,
Geneva, Switzerland.

Honorable Sirs:

We are herewith sending you a copy of resolution adopted at Convention.

"WHEREAS, Vilnius, the Capital of Lithuania has always been the center of Lithuanian culture and the heart of her tradition and national insipration; and

"WHERAS, it has never been questioned as to its loyalty to the Lithuanian Government;

"BE IT RESOLVED, that the proposed plebicite for Vilnius by the League of Nations is a direct violation of Lithuania's integnity, and an act against her national honor;

"FUTHERMORE BE IT RESOLVED, that aforementioned proposal be recalled and Vilnius be given over to the Lithuanian Government.

"(Signed)
"Lithuanian National League of America."

REZOLIUCIJA, IŠSIŲSTA VALSTYBĖS DEPARTAMENTUI WASHINGTONE.

SEVENT CONVENTION LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA,
New York, N. Y.,
Novermber 27, 1920.

STATE DEPARTMENT,
Washington, D. C.

WHEREAS, the United States has assumed the championship of the rights of smaller nations by declaring fourteen points by President Wilson; and

WHEREAS, it has recognized many small nations which have shown ability to rule themselves; and

WHEREAS, Lithuania has displayed all capability of a free democratic and self-sustaining State;

BE IT RESOLVED THAT, the United States give its full recognition of Lithuania, and thereby aid it to recover from devastation of the World War.

(SIGNED),
Lithuanian National League of America.

Iš A.L.T.S. Veikimo

A.L.T. S. APSKRIČIO SCRANTON, PA. ir WILKES BARRE, PA.,

Apielinkių, Pirmo Suvažiavimo Protokolas.

Suvažiavimas įvyko 12 d. gruodžio, 1920 m., 1419 N. Main Ave., Scranton, Pa. Suvažiavimą atidarė p. F. Živatas 12 val. paaiškindamas suvažiavimo tikslą ir pakviesdamas kuopų atstovus suduoti mandatus.

Pasirodė, kad atvyko atstovai nuo sekančių A. L. T. S. kuopų: nuo 64 kp., iš Binghamton, N. Y., P. Šaučiulis, F. Vaitekunas; nuo 55 kp., iš Wilkes Barre, Pa., J. Kundrota, M. Baubonis ir J. Mirkevičius; nuo 65 kp., iš Scranton, Pa., K. A. Garmus, K. Zorskis, V. K. Kerševičius; su patariamu balsu: J. Kazakevičius, iš Pittston, Pa., R. Lesajus, F. Živatas, iš Scranton, Pa.

Vedėjais suvažiavimo išrinkta vienbalsiai: P. Šaučiulis, pirmininkas; V. A. Kerševičius, sekretorius.

Nutarimai:

1. Nutarta sutverti apskritį A. L. T. S. iš Binghamton, N. Y. 64 kp., Wilkes Barre, Pa. 55 kp., Scranton, Pa. 65 kp. ir apielinkių miestelių kuopų.

2. Nutarta pavadinti: Scranton, Pa. ir Wilkes Barre, Pa. ir apylinkės A. L. T. S. Apskritys.

3. Nutarta mokėti po dešimts centų į metus nuo kiekvieno nario, kuopų prigulinčių į apskritį, į apskričio iždą. A. Valdybai apskričio pavesta iškolektuoti mokestis.

4. Atstovų skaitlius nuo kuopų į Apskričio suvažiavimą atidėtas iki kito suvažiavimo.

5. Nutarta surengti A. L. T. S. Scrantono ir Wilkes Barre, Pa. apylinkių išvažiavimas vasaros laike. A. Kamisija surengimui išvažiavimo: V. A. Kerševičius, F. Živatas, F. Vaitekunas, J. Kazakevičius, J. Kundrota. B) Visas darbas pavesta komisijai.

6. Nutarta padaryti pertrauką ant valandos ir pusės ir pirma sesija užsidarė 2:30 val. po pietų.

Antra Sesija.

1. Susirinkimą atidarė P. Šaučiulis 2:30 val. po pietų. Visi atstovai atvyko.

2. Protokolas pirmos sesijos perskaitytas ir priimtas.

3. Pakeltas klausimas kaslink maršruto Dr. D. Alseikai. **Nu-**

(Tąsa ant 6 pusl.).

Į ATLAIDUS

Žemaičių Antanas

(Pabaiga).

Šuo patikęs ubagą apsiginklavusį lazdomis ir ilgu, skaudžiai kertančiu botagu, bėga aplinkui dideliu ratu, taip kad ubagas lazda nepasiektų, baisiai lodamas. Ir tik gerai nusitaikęs neria palei ubago kojas, stengdamasi dantimis pačiupinėti jo kenkles, kaip storai apvyniotos autais ir šniurais blauzdos. Bet neretai tokiam žingeiduoliui atsieina brangiai apmokėti savo žingeidumas. Jei tik negana vikrus ar nesmarkiai bėgo, tai senis kaip siaus palei žemės išilgai šunies savo sunkia ažuoline ar obeline, taip ir iškilo suns kojos viršun, ir tada ubagas, užganėdintas dadės: "šia tau, bestija, kad nori!" Ir jei tik nespėjo pašokti ir nubėgti, tai ir dar gaus.

Tai viena stratagija jųdviejų imtynėj.

Kita, kada ubagas susitinka šunį, dažnai apsimeta nuolaidumu, švelnumu. Lazdas tuomet jis velka palei žemę, šnekindamas, gerindamasi: "šunytis, šunytis, šunytis." Ir tegul ubago gudrybių nepatyręs šuo ima uodigą viksnoti, palengva atbulas traukdamasi su prielankumu į jo nuolaidumą ramčiuodamas, tuomet ubagas pristaikęs kaip kirs savo mazguotuoju, taip ir apsivynioja nabagui bent devynias eiles apie sprandą rožančinis ubago botagas. Ir tada palauk rudi ar juočki. Nors šuo čypia ir staugia spirdamasi--ubagas nedovanos. Pritraukęs pasiekiamon artumon antraja lazda ima lyginti jo šankaulius iki neišsipainioja iš jo botago. O jau ištrukęs nešasi, kiek galįs, per tvorą ar kur po klėtim ir ten, visas drebėdamas nuo persigandimo ir smugių, loja žiurėdamas kur per skylę, stengdamasi įsitėmyti savo geradėją, kad ateityje pažinus ir pasisaugojus jo gudrybių. O ubagas tuomet, laimėjęs pergalę, užganėdintas grasindamas lazda, sako: "Palauk, tu biaurybe, aš tau dar daugiaus duosiu!"

Mudviejų paimtas ubagas, įsileidęs šienan, matyti jautėsi visai gerai — barškėjo be sustojimo, tai pasakodamas apie savo smagius ir liudnus praleisto gyvenimo prietikius, tai vėl mudviejų ko klausinėdamas. Nuobodumas dabar visai nutruko ir nei nepajutome, kaip atsidurėme Jokubave, Kretingos filijoje, kur stovi puikus Paršaičių dvaras. Čia sustojome tik atsigerti ir arklius pagirdyti, ir vėl brazdėjome tolyn. Kelias nuo čia bėgo po viena pusia tarp plačių, nokstančių vasarojų dirvų, kuriose trusėsi žmonės. Už tų liuliuojančių jevais dirvų, toli ten matėsi puikųs ukių trobėsiai, kiemuose su gojaliais klevų, kurių augštos ir išsiplėtusios viršunės ištolo atmušė stebuklingai puikius reginius.

Kada pamatėme augštus Kretingos vienuolyno bažnyčios bokštus, saulė buvo jau pavakariuose, o nebeilgai trukus privažiavom ir patį priemiestį. Gatvė, kuria pasukome, bėgo palei augštą ir ilgą vienuolyno murą. Privažiavus šventoriaus vartus, senis išlipo ir laimindamas mudu nukrupštino šventoriun, o mudu nuvažiavome vienuolyno prieškiemin, prie kurio vartų motina atidavė auką. Mat vienuolyne be aukos sustoti neleidžiama.

Aukų priėmėjęs buvo nebejaunas, ilgu abitu užsivilkęs vienuolis. Ant galvos dėvėjo žemu viršum užvožtą juodą brylių, ranka apgniaužęs kaž-kokiu paveikslu padabintą lazdą, remdamasi vikriai sukosi, duodamas visiems įsakymus ir komandą. Nors iš aprėdalo panėši kunigui, nienok kunigo rango neturėjo. Buvo tik taip sau vienuolyno pasiuntinys, vienuolis, prigulintis Bernardinų ordenui. Kitą kart šio rango vienuoliai prieš atlaidus važinėdami po kaimus, rinkdavo vienuolynui aukas, dabar, persikeitus gyvenimo apystovėms, tik vienuolynan atvežtas pačių žmonių bepriima. Veikiai gavome ir mudu iš jo įsakimą važiuoti paskirton sustojimui pievon, kuri tiesėsi kita pus' prieškiemio, palei vienuolyno murų galą. Buvo neplati, bet ilgoka pieva, perskirta pusiau nedidelio upelio.

Pievoje nemaža jau buvo pristatyta vežimų, tad ir aš, pasirinkęs patogiausią sau vietą, sustojau. Kita pus' upelio ganėsi kaimenė, kurios didumą sudarė riebųs, platsprandžiai buliai ir pulkas avių. Ta kaimenė nuolat vis dar augo. Buvo tai aukos atvykstančių į atlaidus, suvežtos ir suvestos vienuolynan. Paruošus vežimą ir surišus prie jo arklius, nuėjome su motina pas tulą miestelietę, kur motina gavo sau nakvynę. Aš buvau pasiruošęs nakvoti vežime, kad geriaus pridaboti arklius. Nors pievą saugojo pora tam skirtų vienuolyno vyrų, kurie niekam iš čia neleido pasišalinti be tam tikrų pasiaiškinimų.

II.

Pas pažįstamąją miestelietę apsivaliusiu po kelionei dulkes ir užkandusiu pavakarių, išsiskubinov bažnyčion. Motina man patarė išpažintį atlikti iš vakaro, nėsa rytoj, dėlei daugumo svieto, busią sunku prie klausyklos prisigrusti. Ir tiesą motina sakė. Juo vėliaus vakaro, tuo didesniais buriais svietas vieškeliais gužėjo į atlaidus. O klausyklos nuo eilių eilėmis aplinkui besigrudančio svieto jau traškėjo.

Nuėjęs bažnyčion pirmiausia ėmiausi apžiurinėti jos architekturą, išvaizdą ir papuošalus. Buvo tai budavonė gotiško stiliaus, padabinta visokiais išdrožiniais ir stovyklomis su dailiai viduje sugaubtu stogo skliautu, kurio sunkumą parėmę laikė augšti pilioriai.

Apžiurėjęs bažnyčią iš vidaus, leidausi ilgais ruimingais vienuolyno cieliais, nepraleisdamas nei mažmožių neapžiurėjęs. Buvo tai ilgos, ruimingos vienuolyno olos, grįstos raudonom klytom su šviesiai pilkai teptomis sienomis, kurių pašaliais stovėjo nemaža klausyklų, visos jau apstota eilių eilėmis svieto, besigrudančio vienas už kito prie jų. Matėsi jau ir kunigų jose, kantriai klausančių išpažinties. Matėsi ir tokių, kurie lermavo - barėsi ant besigrudančių prie klausyklos, tomi gaišindami laiką ir dar didesniai vargindami svietą, pačių suviliotą čia rojaus pažadais. Svieto grudimasi buvo toks didelis, kad garavo eilės prakaitu nuo didžio susispaudimo ir peršilimo. Iš eilių matėsi dažnai traukiant apkvaitusius nuo susispaudimo ir peršilimo, ypač moteris. Arti durių, vedančių vienuolyno kieman, traškėjo svieto apgulta viena klausyklą. Nuodėmklausys čia kantriai trusėsi, o žmonės vienas už kito spaudėsi ir grudėsi prie klausyklos. Už eilės galo, nuo durių iš tos pusės, kokis tuzinas jaunų petingų raudonikių Žemaičių surėmę pečiais, čiabatų kulnimi prikaltom vinių, atsispirdami į plytų grindis, spaudė eilę iki gyvumui. Jų kalba tarp savęs ir tokis uolus trusas atkreipė mano atydą ir aš sustojau jų paklausyti.

Atleidę pečiais atsipusti, vienas jų atsikreipęs į kitus užtektinai garsiai atsiliepė:

— Nežiurint į tai, kiek mes nespaudžiam, tos vištos nelenda iš eilės lauk ir gana.

Eilėje, ypač arti klausyklos, buvo daug moterų, kurias jie matomai užsispyrė butinai išstumti lauk. Kunigas tuomet klausė nebejauną moteriškę — regimai davatką, kuri begaliniai ilga savo nuodėmių istoriją ir mikčiojimu gaišino kunigą, stengdamasi kuo ilgiausiai stipsoti pas langelį.

— Tik smarkiaus dar reikia suremti, tai ir nebeatlaikys jos ten, — atsakė kitas.

— O ar jus matote — atsiliepė trečias: — antai, kaip toji ragana gaišina kunigą. Bus jau arti valandos, kaip jį ten stypso pas langelį.

— Taigi ir aš žiurau ir neišmanau, ką ji ten ir turi tiek pasakoti kunigui. Aš tau bučiau visus pragaro velnius vardais išskaitęs, — sako kitas.

— Ji, turbut yra kokia arkliavagis, tad dabar ir skaitliuoja kokius ir kiek jų pavogė, — sako dar kitas.

— Velnią ji ten pavogs arklį, nebent arkliams uodegas piaustė — užbaigė paskutinysis, ir vėl surėmė pečiais eilę spausti.

Jauni vyrai nei prie klausyklos artindamiesi nesustojo juokus krėtę. Aplinkui girdėjusieji jų kalbą pradėjo juokties. Neb susilaikė nuo juoko nei nuodėmklausys, nes stulos kampu pridengė sau veidą. Aš pasižiurėjęs į visą tą, jau iš vakaro kilančią atlaidų pugą, pamislinau sau: "Aš jau velik liksiu be išpažinties ir tų atlaidų, nek kišti į tokius karštuvus savo kailį išdirbti. Ir apsisukęs išėjau prieangiu vienuolyno kieman.

Klerikalų Užmačiai.

Sutartina kunigų-klerikalų atkakli kova prieš Liet: Misiją Amerikoje daugelį lietuvių suklaidino, o ypatingai tuos nelaimingus lietuvius, kurie kunigus skaito už neklaidingus ir be užmačių asabas. Bet to pasakymo neužtenka, reikia nors paviršutiniai pakratinėti, kokį turi pamatą tos kunigų klerikalų atakos.

Kunigai - klerikalai atkartotinai kaltina ir smerkia Lietuvos Misiją už tai, kam Misija užsiima aukų rinkimų ir kam sumanė ir su Amerikos lietuvių visuomene, kuri yra liuosa nuo klerikalų ir komunistų, įkurė Valstybinį Fondą, kuris užsivadina "Liet. Piliečių Sąjunga" ir buk tuomi tik ir yra priežastis nesukėlimo Paskolos penkių milijonų dolerių.

Jeigu jau kalbėti apie Paskolos nepasisekimą, tai reikia duoti kunigams - klerikalams kreditas už jųjų kurstymą visuomenės prieš Liet. Misiją. O rasi ištikrųjų kunigai - klerikalai mato Bonų pardavinėjimo metu Liet. Misijos raginimą aukuoti šiauliams, Gynimo komitetui ir t. t. bledingu Bonų pardavinėjimui? Jeigu taip, tai kodel kunigai - klerikalai nepasidėjo savo kiauradugnį Tautos Fondą į šalį paskolos sukėlimo metu? Bet atpenč, da kaip gyvuoja tas kunigų Tautos Fondas, nebuvo tokios pašėlusios ablavos ant dolerių į Tautos Fondą, kaip kad sukėlimo paskolos metu. Ir tik tokius "argumentus" tegali vartoti tamsybės apaštalai klerikalai. Ir tik ačiu kunigų - klerikalų įtužusiai kovai prieš Liet. Misija ir atkakla ablava ant dolerių į Tautos Fondą jau tulos bonų stotys, esančios po klerikalų įtekme, jau penki - šeši mėnesiai, kaip nieko neveikia. Gal sunku butų rasti kitus tokius ignorantus, kaip kad kunigai-kelrikalai yra. Jie kursto visuomenę, kad nekviestų Lietuvos Misijos narių (Vileišio ir Žadeikio) už kalbėtojus paskolos bonų pardavinėjime, kad nesiųstų aukas per Liet. Misiją, bet kad siųstų į Taut. Fondą, o jeigu jau kurie atsisakytų aukas siųsti į T. Fondą, tai vistiek nevelina aukas siųsti Liet. Misijai, ir jau tiems rodija aukas siųsti Steigiamojo Seimo pirmininkui Stulginskui (mat tas jų plauko žmogus).

Reikia žinoti, kad kunigai-klerikalai netik Lietuvos Misiją ignoruoja, jie taip pat elgiasi ir su kitoms Lietuvos įstaigomis bei organizacijoms, kurios nepilnai klerikalų kontrolėje. Kodel klerikalai tuos žmones, kurie atsisako aukas siųsti į Taut. Fondą, ragina siųsti Steig. Seimo pirmininkui? Kodel patys klerikalai kartais paskyrę iš Tautos Fondo nors mažą pinigų dalelę apsigynimui (šauliams ir Gynimo Komitetui) siunčia Steigiamojo Seimo pirmininkui? Kodel tiesiai nesiunčia Šaulių Štabui arba Gynimo Komitetui? Kam to tarpininko? Juk organizuotai grupei kur kas yra saugiau aukos siųsti, negu vienai ypatai. Mat šiauliai ir Gynimo Komitetas ne klerikalų pateptiniai, ir už tai tas dvi organizacijos (kurios tik ir susitvėrė Lietuvos neprigulmybę ginti) klerikalai ignoruoja. Negana to, klerikalai reikalauja (žiur. "Darb." No. 142) apart kit-ko, kad Liet. valdžia pakeistų Lietuvos Atstovybę Amerikoje, ir kad Lietuvos ginkluotas jiegas (šaulių) įtraukti į reguliarę Lietuvos armiją, ir kad vyriausią vadovybę Lietuvos armijos pavestų S. Žukauskui; ir ragina klerikalai visuomenę prakalbose ir kuopų susirinkimuose, kad paremtų jų tuos reikalavimus, kuomet klerikalai neturi priparodymų, kad šaulių organizacajos bledinga tvarka. Ir kuomi netinkantis dabartinis Lietuvos armijos vadovas Žukas (lygiai ir Liet. Atstovybė Amerikoje)? Vienok drįsta visuomenę kurstyti prieš Lietuvoje susidarusią tvarką! Aišku, kad šitos Amerikos liet. klerikalų daromos pastangos su žinia Liet. klerikalų. (Mat, Liet. klerikalai dabartinėse aplinkybėse, kuomet išlaukiniai priešai veržiasi Lietuvon, nėra drąsu atskleisti, parodyti klerikališkus geidulius). Lyg ir išrodo, kad klerikalai delto reikalauja Šaulius ir reguliarę armiją pavesti Žukausko komandai, kad šiandie ir dabartinis karvedys Žukas griežtai nusistatė kiekvieną krikščionių lenkų užpuolimą atremti kanuole ir durtuvu. Bet da svarbesnė priežastis, del to klerikalai nori Lietuvos ginkluotas jiegas paimti į savo rankas. (Mat dabartinis Liet. kariuomenės vadas Žukas socialistas, kaipgi ir Šaulių štabo viršininkas pirmeivis amerikiečiams žinomas M. Šalčius, o Žukauskas, kurį klerikalai perša, yra jų draugas), tai bus ta, kad prieš rinkimus į Steigiamąjį Seimą Liet. klerikalai skelbė valstiečiams, kad juos išrinktų į Steig. Seimą, tai jie pravesią radikališkas reformas. Dabar Liet. valstiečiai ir laukia iš savo išrinktų atstovų redikališkų reformų, bet kad klerikalams redikališkos reformos yra svetimos, tai rodos nė aiškint nereikia. Taigi kada valstiečiai pamatys, kad jų išrinkti atstovai neišpilko to, ką jiems žadėjo, tai gali sukilti prieš apgaudinėtojus, o esant ginktuotos jiegos viršininkai socialistam ir pirmeiviams, suprantama niekas nesiskubins su ginkluotą jiegą (kariuomene) malšinti valstiečių. Ot delto klerikalai skubiai veržiasi paimti ginkluotas jiegas į savo rankas. Kad neleidus klerikalams užviešpatauti Lietuvos vairo, kad demokratinė Lietuva nepavirstų į klerikalų mučelnikę, Lietuvos demokratija kovoja prieš klerikalų užmačias. Reikia budėti ir Amerikos demokratams.

JONAS PĖŽA.

INSTRUKCIJA PASKOLOS DARBUI GRUODŽIO MĖNESYJE, 1920 M.

Gerbiamieji L. L. Paskolos Darbuotojai!

Paskolos metai baigiasi, bet paskolos kvota nesibaigia. Lietuvos Respublika buvo prašiusi musų 5 mil. dolerių paskolos. Kiek išgalėjom — atlikom. Užduotis nelengva teko kiekvienai kolionijai lietuvių. Bet jeigu palygintume savo darbą su Lietuvos darbais — apie sunkumą nekalbėtume. Nepajiegėme paskirtą darbą atlikti per visus metus, — nesustokim energijos prie galo metų. Turime dar vieną mėnesį — gruodį — per tą laiką norint galima labai daug padaryti. Tad visų paskolos stočių komitetai šiuomi yra kviečiami panaudoti visas pastangas, kad padaryti tą, kas nebuvo padaryta pirmiaus. Tai nėra koks įsakymas iš viršaus, bet tai yra noras visų lietuvių ateivių čionai. Tai noras gelbėti užpultą tėvynę, tai noras paliuosuoti Vilnių, noras atsikratyti galop nuo leskų okupacijos ir "prosze panu" jungo.

Todel štai ką jus gerbiamieji turite šį mėnesį atlikti:

1) Kaip tik bus gautas šis laiškas, kiekvienos stoties komitetas privalo padaryti ekstrą posėdį savo komiteto narių šių instrukcijų atydžiam pasvarstymui ir padaryti nutarymų, kas ir kaip toliau daryti.

2) Kiekviėnoje kolionijoje, kur yra paskolos stotis, turėtų įvykti dar du masinių kolionijų susirinkimų bonų reikale, vienas pradžioje, antras gale mėnesio. Prie tos progos žinoma reikėtų prisiminti ir apie aukas Lietuvos Gynimo Komitetui ir kitiems reikalams.

3) Kiekviena paskolos stotis turi pasirupinti, kad artimiausiose kolionijose, kur nėra paskolos stoties, įvyktų šį mėnesį vienas susirinkimas su prakalbomis.

Prakalbos lengvai by-ko gali buti organizuotos. Gana, pasinaudoti prisiųstais L. Misijos atsišaukimais, nupasakoti jų turinį arba net stačiai perskaityti tuos atsišaukimus.

4) Visose kolionijose, kur dar nebuvo suorganizuotas ėjimas per butus, turi but sudarytas iš keliolikos patikiamų žmonių tam reikalui atlikti. Tai labai svarbu, čia drauge galima paraginti aukauti.

Rinkikai paskolos ir aukų privalo turėti raštelį su parašais stoties valdybos.

5) Kiekviena stotis tuoj sudaro sąrašus (vardus, pavardes, adresus) dalinai užsimokėjusių ir pasižadėjusių ir prie pirmos progos atsilnko pas juos, kad užbaigti šį mėnesį viską užsimokėti. Gruodžio mėnesiui pasibaigus, patikrinta sąrašą dalinai užsimokėjusi, jei tokių dar liks, — prisiųsti draug su kitais dokumentais į L. Misijos ofisą.

6) Reikalaukite iš L. Misijos ofiso tik tiek L. bonų, kiek bus pilnai užsimokėjusių. Pareikalaukite lygiai tiek ir atmintinių vėliavukių.

7) Perkant Laisvės boną grynais pinigais, primokėti reikalaukite $1.20 už 50 dol. boną ir $2.40 už 100 dol. boną.

Mainant Amerikos boną — primokėjimas už nuošimčius tas pats. Be to dar reikia išlyginti kursą bondsų. Kursas Amerikos bondsų išsilygina arba atkerpant kuponus Lietuvos bono, arba gryńais pinigais primokant. Išėjusių koponų vertę reikia išskaityti iš primokėjimo. Jeigu mainomas penktos paskolos bonas, tai kerpasi tik 1 kuponas Lietuvos bono. Jeigu mainoma Amerikos bondsai visų kitų paskolų (1, 2, 3, 4), tai kerpiama 2 Lietuvos bono kuponai.

8) Gruodžio mėnesiui einant prie galo, visi nesusipratimai ant vietos turi buti išanksto užbaigti. Lietuvos bonai turi buti visiems įteikta. Visi neaiškumai atskaitose turi buti taipgi išanksto prašalinti susižinant su L. Misijos ofisu. Kokius neaiškumus slėpti arba atidėti po Naujų metų, — griežtai nepatariama.

9) Kiekvienai paskolos stočiai jau dabar patariama ruošti savo visos darbuotės raportas, kursai

(Tąsa ant 6 pusl.)

The Lithuanian Weekly
SANDARA
"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
327 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.50
" " Kanadoje $2.75
" " (Užsieniuose) .. $3.00
Pavienis numeris ..... 5c.

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

SANDARA
327 E Street, Boston 27, Mass.

Prisinčiami Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir adresu, mašinėle arba rašalu parašyti ant vienos popieros lapo pusės. Prisiunčiamus raštus Redakcija trumpina ir taiso pagal savo nuožiurą. Netinkami spaudai smulkųs raštai—korespondencijos, eilės — autoriams išanksto nereikalaujant jų grąžinimo, naikiname ir autoriams negrąžinama.

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Pranešimas Sandariečiam ir Skaitytojam.

Aplinkybėms taip susibėgus, aš nuo "Sandaros" Administratoriaus ir Sekretoriaus vietos pasitraukiau, ir nuo Sausio 2-ros dienos, 1921 m., mano vietininku pasilieka "Sand." Administr. ir Sekretorium pil. K. J. Paulauskas, Todel, nuo virš minėtos dienos aš neimu jokių atsakomybių prie "Sandaros", nė A. L. T. S. partijos.

Taipgi tariu savo širdingą ačiu visiems tiems broliams ir seserims sandariečiams, kurie padėjote man ir parodėte savo prielankumą mano darbe, kada buvau prie laikraščio "Sandaros". Taipgi pasilieku dėkingas tiems biznieriams, kurie davėte "S." savo paskelbimus ir spaudos darbus; man buvo smagu jusų reikalus atlikti greitai ir pagal mano geriausį supratimą.

Su tikra pagarba,
M. J. DAMIJONAITIS.

Apžvalga.

SU NAUJAIS METAIS.

Prabėgo 1920 meteliai sunkaus, bet gana pasekmingo darbo A. L. T. Sandarai. Įžengiame drąsiu žingsniu į naujus 1921 metus, ir prieš mus stovi kalnai naujų ir neužbaigtų darbų. A. L. T. Sandara pastatė vyriausiu tikslu visomis išgalėmis gelbėti Lietuvai atgauti pilną neprigulmybę ir paskui Neprigulmingoje Lietuvoje įkurti respubliką su ko plačiausiais demokratybės pamatais. A. L. T. Sandara iki šiol dirbo ir septintame Seime nutarė ir ateityje pastangas dėti, kad Lietuvoje nebutų jokių vergijų, jokių viešpataujančių ar privilegiruotų luomų; kad ten visi žmonės turėtų lygias tiesas, lygias progas, lygų pagerbimą už tolygius darbus.

ŠIO MOMENTO SVARBUMAS.

Negyvam nieko nereikia, ir tautai, kaip ir kokiam gyvunui, yra svarbiausia jos gyvybė — Neprigulmingumas. Tą, rodos, visi žinome, bet praktikoje kaikurie elementai taip elgiasi, tarsi to nežinotų. Rodos aišku, kad pirmiausia visiems į draugę susikuopus atremti svetimus priešus, išliuosuoti Lietuvą, suteikti jai Gyvybę — Nepriklausomybę, ir tik tada, jei jau butinai to reikia — pešties ir niauties tarp savęs. Kada grobikas - lenkas su kardu mosuoja viršum mus galvų, yra didžiausias prasižengimas kelti privatas ir partijų laimėjimus. A. L. T. Sandara visados buvo pasirengus išvien darbuoties su alei kuo, kas tik nori bešališkai remti Lietuvos kovą su jos Nepriklausomybės priešais. Bet kitos partijos nepakilo ne prakilnumu, nė praktiška sąmone iki to laipsnio, kad pasišventusiai dirbti abelnas darbas...

Nekalbame apie tuos, kurie mano, kad Lietuvai butų geriau po svetimu jungu — su tais mes pamatuose nesutinkame ir į jokį bendrą darbą dėties negalime. Bet nemalomus dalykus, kad negalime sueiti į vieną veiksmą su tomis partijomis, kurios sakosi trokštą Lietuvai Nepriklausomybės.

Su Krikščionimis Demokratais teko daug sykių sueiti. Dabartiniame momente, kad alpstanti Lietuva kariauja prieš didžiausius priešus, Neprikrausomybės klausime **turėtų** buti su jais vienos rankos darbas. Bet taip nėra. Tuli Kr. Dem. lyderiai, aitraus klerikalizmo apaklinti, vietoje gelbėti Lietuvą jos sunkiame padėjime, stengiasi kapilalizuoti Lietuvos sunkų padėjimą — pasipelnyti. Reikia tikėties, kad tos partijos prakilnesni nariai suvaldys tuos fanatikėlius, kurie dabartiniame Lietuvai kritiškame momente kelia klausimus, kurie galėtų buti pakelti taikos metu — jei jie kada nors reikia kelti.

Bet jei fanatikai - klerikalai nebus suvaldyti jų pačių sriovės, jei jie po senovei niekįs Liet. Misija, šaulius, pus Tautos Fondą vietoje dėti pinigus Lietuvos gynimui ir t. t., tada A. L. T. Sandarai atsieis viena ranka dirbti darbą, kita laikyti už apikalės Lietuvos priešus — netik atviruosius, bet ir jos draugais prisimetusius.

Sunkus bus darbas, bet Sandariečiai jo nenusigąsta.

DIDELIAM DARBUI REIKIA DAUGIAU PAJIEGŲ.

Milžiniški darbai stovi prieš A. L. T. Sandarą. Milžinas tik gali atlikti milžino darbą — tad sandariečiai, varydami visuomeniską darbą, su šiais Naujais Metais privalo neužmiršti ir apie savo organizacijos didinimą. Reikia daug (ir veiklių) narių. Prakilnųs pasišventimo darbai turi įkvėpti karštas jaunimo krutines — tik paraginkite juos. Juk didžiuma lietuvių - jaunikaičių da neprisidėję prie jokios organizacijos. Tad, Sandariečiai, patraukite juos prie Sandaros. Parodykite darbštumą, drąsą, šventą pasišventimo ugnelę, tad lengvai patrauksite paskui save jaunimo minias. Neseks paskui jus niekas, jei patys busite atšalę, pusgyviai. Entuziazmas gimdo entuziazmą, paskui drąsą seka minios. Tad drąsiai, karštai neatleistinai traukite jaunųjų minias į A. L. T. Sandarą ir dirbkite darbą, kurio yra visiems užtektinai.

Prirašykite ko daugiausiai darbščiausių jaunikaičių.

Ir neužmirškite, kad jusų spaustuvė da turi skolų — kas neturėtų buti.

Vilnius prie Želigowskio.

(Tąsa)

Vilniuje ir beveik visoje Vilniaus rėdyboje Želigowskio valstybinėse įstaigose tarnauja vieni tik lenkai. Dėlei palengvinimo susinešimų su žydais ir su lietuviai Vilniuje, Trakuose ir Lydoj yra įvesti urėdai patarėjų iš žydų ir lietuvių. Visi valdiškieji raštai yra vien tik lenkų kalboje.

Kelios dienos atgal gyventojams vėl buvo uždėta 100,000 markių bausmės.

Tos bausmės uždėjimas įvyko sekančiose aplinkybėse: Nežine kas ėmė mėtyti mieste atsiliepimus, kalbinama nepasiduoti Želigowskio įtekmei. Valdžia ko energingiausiais budais stengėsi susekti atsiliepimų platintojus, bet be pasekmių. Tada valdžia pareikalavo, kad į 24 valandas butų išduoti kaltininkai, bet nė tas negelbėjo. Tada ant visų gyventojų buvo užkrauta bausmė.

Vietos laikraščiuose Vilniaus komendantas "davė visiems žinoti", kad vėl nužudyta 8 asmens už bolševikiškumą.

Už lietuviškąją orientaciją išsiųsta iš Vilniaus advokatas Groževskis (lenkas) ir areštuota daugelis vietos veikėjų.

Žydų Komitetas Vilniuje toliaus veikia, pagal išgalės teikdamas pagelbą vargingiemsiems gyventojams žydams ir rusams.

Kasdien duodama dykai pietųs nemažiau kaip 2000 žmonių. Žydų pigi virtuvė duoda, be skirtumo tautų, iki 3000 pietų.

Išvažiavimui iš Vilniau reikia gauti komendanto leidimas. Leidimą retai kam duoda. Iš važiuoti į Naują-Vileiską (7 verstai nuo Vilniaus) ir į vietas netoliaus 15 verstų nuo miesto yra įvesta tvarka lengvesnio gavimo daleidinių.

Susisiekimas su Švenčionims jau sudarytas.

Vilniuje išeina "Vilensky Kurjer" (rusų kalboje) ir "Dziennik Wilna" lenkiškai. Šis pastarasis laikraštis yra šelpiamas želigowskinių ir varo lekinimo propagandą.

KLERIKALŲ BIGUZAS.

Amerikos klerikalai verda biguza savo artimajam kolėgai Žulikowskiui. Kaip tik lenkai užpuolė ant Lietuvos, tuojaus Lietuvos Valstybės atstovas Amerikoje, gerbiamas Vileišis atsišaukė į lietuvius, Lietuvos žmonių vardu, melsdamas teikti Lietuvai visokeriopą pagelbą, ypač pinigais. Musų klerikalčikai pamatė, kad lietuvių visuomenė, jeigu niekas jos neklaidys, gali sudėti Lietuvos gynimui milžiniškas sumas pinigų, o Lietuva turėdama pinigų galės atsiginti nuo plėšikų Lenkų, tuojaus padarė nutarimą užtrubyti iš savo kunigiško ožragio, idant kaip nors sudrumsti lietuvius, kad nepasisektų pasekmingai Lietuvos gelbėti jos sunkioje valandoje.

Kad pasekmingiau įvykinus savo Lietuvai pragaištingus planus, reikia atrasti priežastis, kurios dėlei žmonės taptų sumaišyti. Kadangi Lietuva šaukiasi pagelbos, žinoma, per savo Valstybės atstovą, tai ir reikia viską sukoncentruoti apie tą atstovą. Taip-kaip, jeigu nori, kad gražus medis padžiutų, tai reikia jam šaknis pakirsti, ir medis nudžius. Na ir valiai! pradėti nuo šaknies! Nors Lietuva atsiunstė savo atstovą vieną iš sumaniausių savo piliečių, vieną iš ištikimiausių savo Tėvynei — pilietį, kuris visą savo amželį yra paaukojęs Lietuvos labui, vienok musų jezuitai - kunigai su savo apmokamais civiliais berniukais išdrįso diskreditiuoti Lietuvos atstovą Vileišį ir valiai karčiausią tulžį kiburiais pilti ant Lietuvos atstovo galvos.

Reikia serijoziškai pamąstyti. Lietuvos Valstybė užsitiki ponu Vileišiu, o musų jezuitai Kemėšiai, Bučiai ir jų gauja paprastų samdytų bernų negali užsitikėti persiuntime Lietuvai aukų.

Jie visokiais budais bando žmonėms įkalbėti, kad Vileišį žmonės nekviestų kalbėti, ir kad visas Lietuvai skiriamas aukas nesiųstų Lietuvon, bet į jų mistišką "Tautos Fondą". Čia tuoj duodasi suprasti, kad jeigu visos aukos eis per Lietuvos atstovą, tai žmonėse sudėtos aukos visos nueis Lietuvon, o jeigu aukos eis į jų tą mistišką "Tautos Fondą", tai tas fondas galės su tomis aukomis daryti, kas jam patiks, o ar musų kunigams patinka Lietuvos valdžia, ar Lenkų fanatiška - katalikiška valdžia, tai dar yra didelis klausimas. Bet vienas dalykas mums jau aiškus kaip diena: Musų kunigai nenori nulenkti savo Romiškos germulkos prieš Lietuvos demokratišką Valstybę, o tas jau ištolo dvokia šlėkta.

Žinoma, Amerikos lietuviai didumoje yra jau ant tiek kulturingi, kad tų jezuitų žingsnius skaitydami mato, kur link jie nori žmones vesti ir, žinoma, diduma musų visuomenės nesiduos save vesti ten, kur jezuitas nori. Bet tie, kurie katalikiškame tikėjime yra fanatikai, kuriems nešvaraus kunigo žodis yra dar šventas, tie gal ir tikės jų biauriai politikai ir aukuos ne Lietuvai, tik kunigų mistiškam "Tautos Fondui", kuris dar ikišiol nėra aiškios atskaitos savo aukuotojams suteikęs ir didelė yra abejonė, ar ta atskaita kuomet nors bus suteikta.

Taigi musų jezuitai jau pradėjo savo kolėgai Žulikauskui virti biguzą "in full force".

Jauras.

Rezoliucija.

Gruodžio 19 d., 1920 m. Lietuvių Svetainėje, 180 New York Ave., Newark, N. J. Tautinė Taryba New Jerses apskričio, savo susirinkime visapusiškai apsvarstė tilpusį "Darbininko" No. 142, 9 d. Gruodžio, 1920 m. straipsnį ir išnešė rezoliuciją:

KADANGI: Tas pareiškimas atkreiptas prieš Lietuvos narsius šaulius, kurie labai reikalingi Lietuvos neprigulmybei, nes Lietuva neturėdama daug geležinkelių ir gerų vieškelių negali greitai kariuomenės kilnoti, o turėdama ant kiekvieno žingsnio šaulius, gali visuomet priešą atremti. Kas labiausiai: tėmija tulus "prosze pana", dvarininkus ir "welmožnus proboszczus", kurie Lenkijai darbuojasi.

KADANGI: Lietuvos valdžia yra pilnai suorganizuota, turi savo karės ministeriją ir turi savo kariškus štabus, todel pilnai jiems užsitikime. Ką jie daro su Gen. Silvestru Žukausku ir kitais karininkais, tai ji žino.

KADANGI: Jezuitų tamsi politika visada buvo ir dabar yra pavojinga valstijos neprigulmybei, nes Lietuvos neprigulmybė puolė po Lenkijos jungu tveriant Liublino Uniją, jo įtekme "polska wiara", ta pati jezuitų politika parbloškė ir pačios Lenkijos neprigulmybę ir tuomi pačiu pakišo Lietuvą po maskolių globa. Pakilus lenkmečiui, 1864-5 m. lietuviai smarkiai gynė Lenkijos reikalus, o dar labiau "polską wiarą", lenkai gi sakė: "Lietuviai ginkit musų reikalus, jums Dievas danguje užmokės, o mes **panowie do lasu.** Už ką maskoliai baisiai įtužo ant lietuvių. Gen. Muravjovas (korikas) lietuvius už tai korė, o kas aršiausia, tai lietuviams spaudą uždraudė. Lenkai - Jezuitai, netik kad lietuvių negynė, bet iš to džiaugės ir naudojos proga propagandai lenkinti lietuvius.

KADANGI: Lenkų Jezuitai-imperialistai, gundydami žmones kariauti prieš lietuvius tuomi naikina, plėšia lietuvių turtą ir pačius gyventojus žudo, o lenkų kardinolai ir vyskupai šventina ir laimina Gen. Pilsudskį, jo armiją, viešai ant Varšavos rinkos, idant jų žmonės eitų drąsiai su Dievo padėjimu skersti katalikus - lietuvius. Baisi tai Jezuitų ironija, bet faktas. Dabas laikas mums,lietuviams, apsivalyti nuo Jezuitų tamsios įtekmės, kaip Lietuvoj taip ir Amerikoje.

KADANGI: Amerikos Jezuitai, (klerikalai kunigai) po priedanga Patrijotų renka pinigus, buk tai Lietuvos reikalams, į Tautos Fondą, tačiaus surinktus Tautos Fondan pinigus naudoja auklėjimui Jezuitiško klerikalizmo. Per pastarus ketverius metus musų Jezuitai, su pagelba T. F. pinigų sėjo didžiausią pairutę tarp Amerikos lietuvių, kada reikėjo didžiausios vienybės. Tukstančius T. F. panaudojo Gabrijadai, kuris dabar didžiausiu Lietuvos priešu yra.

KADANGI: Kartas nuo karto užpuldinėja ir šmeižia neteisingai Lietuvos Atstovybę Amerikoje, užtai, kad pastaroji pareikalavo pilnų atskaitų iš visų fondų, kurie renka pinigus, neva Lietuvos reikalams, tad

Akyzaidoje privestų faktų, mes, Lietuvių Tautinė Taryba, kreipiamės į visus Amerikos lietuvius be skirtumo partijų ir pažvalgų, kad mes protestuojam prieš tokį klerikalų - Jezuitų elgimąsi ir kviečiame visus lietuvius šaukti susirinkimus ir išnešti panašias rezoliucijas.

Pirm., **J. Kralikas,**
Rašt. **P. Baltrukonis.**

Šių Dienų Dokumentai.

SUTARTIS DEL GINKLŲ SUSTABDYMO TARP LIETUVOS IR ŽELIGOWSKIO KARIUOMENĖS.

Lapkričio 25 dieną Lietuvos Užsienio Reikalų Ministeris dras Purickis įteikė T. S. Kontrolės Komisijos pirmininkui pulk. Chardigny tokį raštą: Eidama Tautų Sąjungos Tarybos Bruksely 1920 m. spalių 27 d. nutarimu, Lietuvos Vyriausybė sutinka pasirašyti karo paliaubų sutartį tarp Lietuvių ir Lenkų generolo Želigowskio vedamos kariuomenės, kad palengvinus lenkų valdžiai tos kariuomenės iš jos okupuotos teritorijos išvedimą tuojau, kaip tik Lenkų valdžia duos formalinių garantijų, kad paminėtoji kariuomenė pildys lenkų valdžios duotus pasižadėjimus.

Lietuvos Vyriausybė įgaliuoja p. Igną Jonyną ir pulkininką Konstantiną Kleščinską karo paliaubas pasirašyti.

Paliaubų sutarčiai pasirašius, Lietuvos Vyriausybė apsiima pasikeisti karo belaisviais.

Lietuvos Vyriausybės nuomonė, ir iš Lenkų pusės tas dokumentas turėtų buti pasirašytas vieno užsienių Reikalų Ministerijos ir vieno vyriausios karo vadovybės atstovo.

Lapkričio 29 d. atvyko Kaunan Kontrolės Komisijos nariai S. Lasitch, Major Keenan, Colpinel Bergera ir Colonel Chardigny ir Lenkų valdžios prie tos komisijos atstovas Michal Korsakowski. Buvo pateikti sutarties projektai iš Lietuvių pusės ir iš Lenkų Vyriausybės pusės. Nei vienas tų prajektų nebuvo priimtinas kitai pusei. Tuomet Kontrolės Komisija pasiulė abiejom pusėm savo projektą.

Po ilgų svarstymų buvo surašytas toksai karo paliaubų protokolas:

"Ponas Michal Korsakowski, Lenkų valdžios prie Tautų Sąjungos Militarinės Kontrolės Komisijos atstovas, turėdamas Lenkų Vyriausybės įgaliojimą jos vardu pasirašyti kiekvieną militarinės ar politinės rušies aktą sąryžy su Tautų Sąjungos nutarymų pildymu, gavęs iš generolo želigowskio pasižadėjimą pildyti šiame protokole surašytas sąlygas ir iš lenkų valdžios garantiją, kad tos sąlygos generolo želigowskio bus pildomos,

Iš vienos pusės

Ir Ignas Jonynas, Lietuvos valdžios prie Tautų Sąjungos Militarinės Kontrolės Komisijos atstovas ir ponas pulkininkas Kontstantinas Kleščinskis, generalinio Lietuvos kariuomenės štabo viršininkas, įgalioti Lietuvos valdžios jos vardu pasirašytišyti šį dokumentą,

Iš antros pusės

Priima sekantį tekstą, darantį galą karo veiksmam tarp Lietuvos kariuomenės ir kariuomenės generolo želigowskio:

'Patariant Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijai:

1) Karo veikimai tarp Lietuvos kariuomenės ir kariuomenės generolo želigowskio pasibais 1920 metų, lapkričio 30 d., 24 val.

2) Tuojau, karo veiksmam pasibaigus, karo belaisviai bus pavesti Militarinei Kontrolės Komisijai,

3) Tarp dviejų kariuomenių bus nustatyta neutralinė zona.

Belaukiant, kol Kontrolės Komisija išves tos zonos ribas pryšakinės abiejų pusių kariuomenės dalys liks dabar jų laikinose vietose.

Šito protokolo buvo surašyti trys ekzemplioriai.

Vienas Tautų Sąjungos Militarinei Kontrolės Komisijai,

Vienas Lenkų Vyriausybei,

Vienas Lietuvos Vyriausybei.

Visi trys buvo kontrasignuoti Tautų Sąjungos Militarinės Kontrolės Komisijos.

Šis protokolas surašytas Kauno stoty Tautų Sąjungos Militarinės Kontrolės Komisijos traukiny 1920 m., lapkričio 29 d., 11 val., esant aukščiau paminėtiem delegatams, ir Militarinei Kontrolės Komisijai."

Prie pasirašymo ant šios sutarties, Lietuvos valdžios atstovas prie Kontrolės Komisijos, Ignas Jonynas, yra įteikęs Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijos pirmininkui tokį laišką:

Pone Pirmininke:

Lietuvos Vyriausybės vardu turiu garbės pranešti Tamstai štai ką:

Lietuvių tauta ir jos pastatytoji Vyriausybė daug kartų yra pareiškusi savo karščiausio noro gyventi taikoje su visais savo kaimynais. Taip pat ji yra pareiškusi savo tvirtą pasiryžimą buti laisva ir nepriklausoma. Užpulta kaimynų, kurie norėjo duoti jos nepriklausomybei ir jos tėvų žemių nedalinimui mirtingą smugį, ji parodė, kad ji moka lieti savo kraują už brangiausią jai daiktą. Šiandien, kaip ir seniau, norėdama išlaikyti savo laisvę ir savo žemių nedalingumą, Lietuvos Vyriausybė sutiko, Kontrolės Komisijai patariant, sustabdyti karo veikimus, nors priešininkai tebelaiko dar jos senają sostinę Vilnių, dvasinio ir ekonominio gyvenimo centrą. Tai darydama, Vyriausybė, Lietuvos tautos vardu dar kartą rodo, kad, rupinamos gintis užpuolama ir grąsino, ji nenori išlieti nei vieno kraujo lašo daugiau, kuomet mato, kad jai siulomi taikos budai apsisaugoti.

Duodama savo parašą aktui, kuriuo baigiami karo veiksmai tarp Lietuvos kariuomenės ir kariuomenės vedamos generolo želigowskio, ji visai neprisileidžia nei minties, kad generolo želigowskio kariuomenė galėtų

likti jos dabar laikomoje teritorijoje. Ji pasirašė tą aktą tikslui palengvinti tos kariuomenės išvedimą (evakuavimą) iš jos užimtos teritorijos. Taigi Lietuvos Vyriausybė turi garbės prašyti Kontrolės Komisiją priimti domėn tą pareiškimą ir pasirupinti, kad Tautų Sąjunga įsakytų generolo Želigowskio kariuomenei jo užimtos teritorijos evakuavimą greičiausiu laiku.

Turiu garbės prašyti Tamstą pranešinėti man Tautų Sąjungos Tarybos tuo klausimu nutarimus ir prašau Tamstą, ponai Pirmininke, priimti mano aukštos pagarbos pareiškimą.

(Pasirašo) **Ig. Jonynas.**

Kaip jau žinoma iš B. Balučio paskelesnės kalblegramos iš XII-14, gen. Želigowskis ne tik neišsikraustė, bet jo kariuomenė per visą laiką užsiėmė užpuldinėjimais nustatytoj neutralėje zonoje, daugino iš Varšavos savo pajiegas, rinko karo medžiagą. Lenkų valdžia, kad išsisukti nuo padarytosios sutarties, jau esanti pasirengusi surasti naują generolą Bocicką, kurai žadąs apsišaukti Vilniuje nauju sukileliu. Lietuvos valdžia yra pakėlusi keletą protestų prieš tokį sutarties laužymą. Tarp kitko prof. Voldemaras, Lietuvos atstovas prie Tautų Sąjungos, gruodžio 8 dieną yra įteikęs Tautų Sąjungai protesto raštą, kame buvo nurodoma, jog Vilniun gabenami iš Varšavos nauji kariuomenės buriai ir karo medžiaga.

Be to nuo B. Balučio gruodžio 23 dieną yra gautas Lietuvos valdžios toksai kablegramas:

"Želigowskis paskelbė mobilizaciją savo teritorijoje ir mobilizuoja priverstinai. Musų atstovas prie Tautos Sąjungos prašomas užprotestuoti prieš tai Tautų Sąjungoj. Musų atstovai Paryžiuje ir Londone prašomi padaryti tuos pačius žinksnius prie valdžių, prie kurių jie yra atstovais.

(Pasirašęs) **Balutis.**
Lietuvos Informacijų Biuras.

Palengvinkime Sužeistųjų Kentėjimą.

Žaizdos kovotojų už gimtojo krašto laisvę yra šventos. Gydyti jas yra pareigą sveikųjų. Nėra prakilnesnio jausmo, — palengvinkite kentančiam jausmus. Lietuvoje tebeina kova už Neprigulmybę. Smarkiausi mūšiai įvyks netrukus po Naujų Metų. Tenai daug skausmo, daug nekaltai pralieto kraujo. Bet permaža vaistų, permaža pagelbos. Ką tik gauti dokumentai iš Lietuvos praskleidžia mums skaudžią tikrenybę. Žinomas visoj Lietuvoje, energingas visuomenės veikėjas daktaras Vladas Nagevičius, dabar vyriausias Lietuvių armijos gydytojas, — prisiuntė juos. Įsiskaitykite broliai - sesers. Ir duokile rodos. Esate užsiėmę Laisvės paskolos darbais, — bet paskola eina bendriems Lietuvos Respublikos reikalams, kurių svarba negynčiama. Aukuojate "Šauliams", Gynimo Komitetui" ir tos aukos eina sudarymui naujos, aktingos pajiegos prieš lenkus - užpuolikus. Aukuojate "Raudonajam Kryžiui", bet tų aukų neužtenka nukentėjusiems nuo didžiojo karo varguoliams šelpti ir R. Kryžius mažai teįgali kovojančiai armijai gelbėti. Visa našta guli ant karo-sanitarinių įstaigų. Tų įstaigų viršininkas, d-ras Nagevičius, kiek pirmiau buvo mušęs telegramą Amerikon, kuri ir buvo paskelbta laikraščiuose. Sąryšyje su tuo dabar skelbiama jo atsišaukimas sykiu su laiškais Lietuvių -Amerikiečių, esančių dabar Kaune.

I.

REZOLIUCIJA.

Lietuvon sugrįžusieji Amerikos lietuviai, susirinkę lapkričio 23 dieną, 1920 metų, Krašto Apsaugos Ministerijos Sanitarijos Skyriuje ir išklausę Vyriausio Armijos Gydytojo Generolo-Leitenanto Dr. V. Nagevičiaus ir Krašto apsaugos vice - Ministerio pranešimus apie sužeistųjų ir sergančiųjų kariškių aprupinimo reikalus, išnešė sekančią rezoliuciją:

Kadangi Lietuvos Valstybė grobikų lenkų užpulta kovoja savo gyvybei ir nepriklausomybei išlaikyti,

Kadangi kovose su priešu sužeistųjų ir susirgusiųjų kariškių aprupinimą ligšiol nešė ir dabar neša vien tik Krašto Apsaugos Ministerijos Sanitarijos Skyrius,

Kadangi del lėšų stokos ir del iš šalies gaunamos paramos mažumo K. A. M. Sanitarijos Skyrius neįstengia reikiamai aprupinti sužeistųjų kariškių,

Todel Lietuvon grįžusiųjų Amerikos Lietuvių susirinkimas nutarė:

1. Prašyti Amerikos lietuvių ateiti pagelbon aukomis Krašto Apsaugos Ministerijos Sanitarijos Skyriui ir jam siųsti visas aukas sužeistiems kariškiams aprupinti skiriamas.

2. Šią rezoliuciją įteikti Vyriausiam Armijos Gydytojui Generolui - Leitenantui V. Nagevičiui pridėti prie jo atsikreipimo į Amerikos lietuvius.

3. Išnešti šią rezoliuciją ir įgalioti ją pasirašyti Dr. Rutkauską, p.p. K. Česnulį, R. Adžgį, K. Verecką ir Kaupą.

(Originale seka jų parašai).

II.

BROLIAMS AMERIKOJ.

Po dviejų metų nepakeliamų kovų musų galybė išaugo, ir dabar kasdien plaukia nauji savanorių buriai. Kasdien musų galia tvirtėja. Tikime, kad nebetoli ir ta valanda, kada mes atvaduosime musų tėvų žemę nuo visų okupantų ir laisvės vėliavą aukštai ant Gedemino kalno Vilniuje iškelsime.

Mes ramųs artojai pasiėmėm mums nepriprastą kardą, ne kitus užpuldinėti, bet gintis nuo užpuolikų. Ir tol neišleisim iš savo puslėtų rankų kardo, kol neišvaduosim musų gimtąjį kraštą iš lenkų nagų.

O Jums, broliai Amerikoj šiuo tarpu prašome, kad mums skubiai reikia įsigyti: 16 sanitarinių automoblių, 160 sanitarinių vežimų, 19 kilnojamų dezinfekcijos kamerų ir vienas Rengteno aparatas, bendrai imant, daiktų reikalinga musų armijai į septynesdėšimts tukstančių doliarių. Ne patogumų noras, bet gyvas reikalas verčia tų daiktų jieškoti. Ir tai umu laiku, sužeistų karžygių kančios to reikalauja.

Jeigu musų visi sužeistieji už musų visų laisvę kraują lieja, tai mes turime jų kančias palengvinti, jų žaizdas pagerbti.

Greitą pagelbą duoti tegalite Jus, kraujo broliai, amerikiečiai musų armijai į septynesdešimts tukstančių dolerių. Nepatogumų noras, bet gyvas reikalas verčia tų daiktų jieškoti. Ir tai umu laiku. Sužeistų karžygių kančios to reikalauja.

Jeigu musų visi sušeistieji už musų laisvę kraują liejo, tai mes turime jų kančias palengvinti, jų žaizdas pagerbti.

Greitą pagelbą duoti tegalite Jųs, kraujo broliai, amerikiečiai.

Mes žinome, kad ir Jums nelengva, kad turite ir savo vargų. Bet mes taipgi žinome, kad lietuvis - amerikietis dar nėra nė karto paniekinęs besišaukiančių pagelbos į jį svarbiame reikale Lietuvos.

Aukas adresuokite: Kaunan Krašto Apsaugos Ministerijon, Karo Sanitarijos reikalams.

Lietuvos Armijos Vyriausias Gydytojas, Generolas - Leitenantas (pasirašo) **Nagevičius.**

III.

Dėlei d-ro Nagevičiaus, Vyriausiojo Armijos gydytojo, iškelto reikalo, — Lietuvių - Amerikiečių Komitetas Kaune štai ką sutrumpintame laiške sako:

OPIAUSIAS REIKALAS.

Labai gėrimasi Amerikoje gyvenančiųjų lietuvių praktišku labdarybės supratimu. Kas tik į Amerikos lietuvius kreipėsi, — likosi apdovanotu ir padrąsintu už Lietuvos gerovę kovoti. Lietuvos kariškiui prisieina milžiniškus darbus atlikti, o nepridera jam savo nuopelnus pačiam garsinti. Mušių eilėse nėra pašalinių žiuronų, kurie divyriškus nuopelnus bešaliai užrašinėtų. Visuomenė žino vargų, kuriuos sužeistas karžygis turi iškentėsi. Nematydami Lietuvos sužeistųjų karžygių vargus, tikrimama, kad lengviau mirti mušio lauke negu žiemos metu likti sužeistu ir neatsakančiai slauginamu, kritusiam kovos lauke — lengva žemelė: karstas ir kapas vainikais puošiamas, gi sužeistam karžygiui reikia kentėti ir tylėti. Visuomenė visų pasišventimų negali matyti, o patarlė sako: "Akys nemato, širdžiai negaila." Įšsivaidinkime kariškį su sulaužytais kaulais paprastame vežime ligoninėn gabenamą: kiekvienu ratų trinktelėjimu sulaužytųjų kaulų smailumomis kunas draskomas ir naujos viduryje žaizdos daromos. Tokioje kelionėje ligonio kentėjimas neapsakomas. Butinai reikalingi tam tikslui tinkami automobiliai sužeistųjų vežiojimui. Visoje Lietuvoje vos vienas Rentgeno aparatas terandasi ir tasai rekvizuotas, ir regis mažos vertės beėsąs. Lietuvos Armijos chirurgams butinai reikalingas nors vienas geras Rentgeno aparatas (X-Ray), kad sulaužytus kaulus taisant, ar kulkų žmogaus kune bejieškant, musų karžygiai nebutų bereikalingai kankinami.

Arti fronto, kad butų keliaujanti pirtis su dezinfektinėmis kamerėlėmis, kiek kariškių išgelbėtų nuo ligų ir kiek jiems vargo sumažintų. Ne kas kitas, kaip nešvarumas armijoje ligas platina. Mes turime ligoms "užbėgti už akių" ir musų karžygių sveikatą, it akį saugoti. Kariškių sveikatos sergėjimas, kad ligos Lietuvos gynėjų eilėse negalėtų įsigalėti, tai didžiausioji Lietuvai pagelba. Kolera, kruvinoji, influenza ir t. t., narsiausią kariuomenę gali į bejiegę paversti, o musų armijoje liga gali buti geriausioji priešo talkininkė. Išmanykite ir mokėkite gerai prisirengti į galutiną už tautos butį kovą su musų nepriklausomybės priešais. Svarbu yra kareivį apginkluoti, dar svarbiau yra apsaugoti kovotojų sveikatą. Ligusto karžygio ginklas iš rankos iškris, priešui blėdies nepadaręs; priešai ginsis savo narsumu, o musų karžygius pašieps pasaulės akyse.

Amerikoje gyvenantieji lietuviai su alpstančiomis iš meilės širdimis prie Lietuvos nepriklausomybės gynėjų, negali musų karžygių žaizdų aprisinėti, nei meiliausiais žodžiais palinksminti, todel mes, Amerikos lietuvių Karo Sanitarinis Komitetas Kaune, vandan sužeistųjų Lietuvos kariškių, meldžiame, prašome, raginame visus Amerikoje gyvenančius lietuvius, tuojau aukuoti tiek, kad susidarytų bent 70,000.00 (septynesdešimts tukstančių dolerių), butinai reikalingų karžygių aprupinimui. Lietuvos valdžia daro kiek gali pagirtinai, bet mes matome, kad yra spragų, kurias tik Amerikoje gyvenantieji lietuviai gali pasekmingai ir garbingai užtaisyti, — sužeistųjų karžygių gydymui reikalingiausių daiktų aprupinimu.

Amerikos lietuviai, paaukokite dalelę uždarbio ir siųskite per Krašto Apsaugos Ministeriją, Kaune, sužeistųjų kariškių reikalams. Aukos bus greitai ir tiksliai sunaudotos. Aukos palengvins sužeistųjų karžygių kančias, palengvins ir kovą už neprigulmybę.

Amerikos Lietuvių Karo Sanitarinis Komitetas, Kaune.

(Seka parašai).

Brangųs lietuviai - amerikiečiai, didelis ir svarbus reikalas — aiškus kaip ant delno. Brangindami Lietuvos laisvę, branginkime ir kovotojus už ją.

Sužeisti karžygiai — kantrųs. Kenčia tylėdami. Bet-gi tai nereiškia, kad jų sopuliai maži. Nereiškia, kad galima eiti pro jų šalį užmerkus akis.

Padėkim sužeistiems kareiviams greičiau ir lengviau pagyti, o jie pagyję vėl stos kaip levai prieš musų mylimo Krašto teriotojus - lenkus.

Aukas galima siųsti tiesiog į Lietuvą kaip nurodyta: Apsaugos Ministeriją, Kaunas, Lithuania, Sanitarijos Skyrius.

Aukas galima, taipgi koncentruoti prie Lietuvos Valstybės Misijos: (Lithuanian Representative, 162 West 31st St., New York, N. Y.). Iš čia aukos bus siunčiamos Kaunan, su reikalavimu prisiųsti pakvitavimus aukotojams.

Lietuvos Misijos ofisas išdavinės tik laikinas kvitas tuoj po apturėjimo aukų.

Lietuvos Misija Amerikoje,
(per Maj. P. Žadeikį).
Gruodžio 31, 1920.

L. G. D.

LIETUVI — dar sykį žvilktelėk į atskaitą Liet. Raud. Kryž. per Lietuvos Misija, kuri tilpo pereitame "Sandaros" numeryje. Viso aukų priimta nuo 20-tos d. vasario iki gruodžio 1-mai d., 1920 — $12,993.44.

Tai tik dešimta dalis pasižadėto vajaus $100,000.00. Sukruskime ir imkimės energingiau, idant nors ketvirdalį pasižadėtos sumas sudėtumėm prieš Naujus Metus.

Paminkim, kad "prošepano" armija dar seišvyta iš Vilniaus, — dar kraujas nesustojo sriuvenęs iš musų brolių krutinių.

Tad lai kolektoriai jieško po stubas tikrų lietuvių ne iš vardo, bet iš darbo. Lai kloja ne dolerines, bet dešimtines ir šimtines Lietuvos Raudonajam Kryžiui.

Dr. A. L. Graičiunas,
Centro Sekret.

LABAI SVARBUS BALIUS!
Rengia Lietuvių Kliubas
Subatoje,
8-tą D. SAUSIO-JAN., 1921 M.
HERMANSONS HALL,
158 Crown St.,New Haven,Conn.
Pradžia 7:30 vakare.

GERBIAMA VISUOMENE!

Kviečiame visus lietuvius ir draugystes ir kuopas atsilankyti ant šio balius, lietuviai ir lietuvaitės, pas kuriuos yra nors truputis žmoniškų jausmų, atjauskite savo broliams, kurie dabar lieja kraują, kad apginti savę ir silpnesnius už save, nuo vergijos!

Lietuvos kareiviams ir našlaičiams butinai reikalinga greita pagelba. Taigi meldžiame neapsileisti, atsilankykite ant baliaus. Visi, kas tik galite atsilankykite, nes visas pelnas bus paiųstas Lietuvos kariuomenei ir šauliams.

Įžanga tik 25 c.

Kviečia visus **KOMITETAS.**

Bell Phone Dickinson 3995 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.

Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.

Ofiso Valandas;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

Didžiausias Knygynas

— TIK —

DARBO ŽMONIŲ KNYGYNE

Galima gauti visos Knygos. Reikalaukite musų Knygų Kataliogą. Siųskite musų Knygyno Knygas Lietuvon savo draugams ir giminėms. Kurie pirksite musų Knygyne Knygas siuntimui Lietuvon nuleisime pigiaus, duosime patarimą kaip siųsti, kad siuntinys pasiektų Lietuvą, be to mes parduodame laikraščius ir knygas tik ką atėjusius iš Lietuvos: "Socialdemokratą", "Lietuvos Ukininką", "Sietyną", "Aušrinę", "Mokyklą ir Gyvenimas", taipgi Knyga Kelias į Socializmą, kaina 50c. Kreipkitės adresu:

J. B. AGLINSKAS,
3238 S. Halsted St., Chicago, Ill.

American Line

Tiesioginė linija iš New York įHamburgą.

Patogiausia kelionė į Lietuvą ir Rusiją. Didelis moderniškas dvejais šriubais laivas "MANCHURIA" išplauks **Sausio 13 d., 1921.**

Trečia klesa iš New York iki Liepojaus $132.00
Trečia klesa iš New York iki Eitkunų $130.00

Trečios klesos pasažieriai mandagiai yra maitinami, dideliuose valgomuose kambariuose. Atskirus kambarėliai del moterų ir vaikų.

Kreipkitės į Kompanijos ofisą: 84 State St., New York, arba prie vietos agento.

ATYDAI VISUOMENES

Siunčiam pinigus į Lietuvą pagal dienos kursą, ir kam reikalinga — telegramu. Nusiuntimas greitas ir gvarantuotas. Laivakorčių Agentura į Liepojų, Hamburgą, Bremą, Rotterdamą ir Antverpą, į Lietuvą ir iš Lietuvos atitraukiam šeimynas.

Padarymas pasų kelionei ir kiti dokumentai, pavedime dalių, pirkime ir pardavime. Pinigus siųskite per pašto Money Order. Atsakymui pridėkte 2c. krasos ženklelį.

JUOZO AMBRAZIEJAUS AGENTURA,
168 Grand St., Brooklyn, N. Y.
TEL. GREENPOINT 4548. A. L. T. S. NARYS.

CUNARD LINE

Didžiausias Laivas Plaukentis į Hamburgą

Laivas **SAXONIA** 14,300 tonų Sausio 22, '21

Kabinetas kainuoja $180.00 ir karės taksų $5.00
3-čia klesa " $125.00 " " "

Tiesiog į Hamburgą.

3-čia klesa iki Eitkunų per Hamburgą $130.40, pridedant 5 dol. karės taksų

Yra **Cunard** agentas Jusų mieste eikite prie jo.

Žmogue kasosi galvą, kad palengvint niežėjimą. Kasjmasi pasidaro papročiu, ir tuomet žmogus kasosi nejučioms. Bet jis žino, kad jam niežti, ir visi kiti tą žino.

Vyrai ir moterįs kenčia niežėjimą nuo pleiskanų, o kenčia bereikalingai, nes tą niežėjimą galima lengvai prašalinti. Nebus daugiau niežėjimo, kasjmosi, plaukų slinkimo ir kitų nesmagumų, įvykstančių nou pleiskanų.

RUFFLES

panaikins visus niežėjimus ir išvalys iš galvos visas pleiskanas. Paskui tik retkarčiais suvilgymas galvos apsaugos ją nuo pleiskanų atsinaujinimo.

RUFFLES yra maistinga maudynė galvos odai ir plaukams. Ji nesugadins nei jautriausios odos. Jus negalite apsieiti be RUFFLES, jei turite pleiskanų.

Jus aptiekininkas parduos jums už 65c. bonkutę. Mes taipgi galime atsiųst jums tiesiog, jei gausime nuo jusų 75 centus pačto markėmis ar money order, kuriuos siųskite šiuo adresu:

F. AD. RICHTER & CO., 326-330 Broadway, New York

Biznieriai, Garsinkites "Sandaroje"

Mes Galime Gauti Pilną Sumą už Jusų LIBERTY BONDSUS

Jeigu Jus turite Liberty Bondsus ir norite juos išmainyti ant pinigų, tai parašykite mums kiek turite, kokie bondsai. Mes gausime tiek, kiek jus užmokėjote. Rašykite šiuomi antrašu:

BALTIC STATES DEVELOPMENT CORPORATION

35 So. Dearborn St., CHICAGO, ILLINOIS.

Lietuviai Amerikoje

RACINE, WIS.

S. A. L. 100 kp. gruodžio 25 (Kalėdų dienoje), Union Hall, buvo surengusi prakalbas gerb. Dr. J. Šliupui. Kalbėtojas aiškino Lietuvos politinį padėjimą ir šviesią Lietuvos ateitį. Nurodė, kad Lietuvai gyvas reikalas turėti savo Universitetą ir kvietė remti aukomis tą prakilnų tikslą. Priminė apie Lietuvos Garlaivių B-vę, patardamas, kad pagal išgalę prisidėtų prie L. G. B-vės perkant akcijas. Davė gerą pasargą klausytojams, kad dabartiniu laiku atskirtų partyviškus fondus nuo Lietuvos reikalų. Mat kartais Lietuvys aukoja su vilčia, kad jo centeliai pagelbės Lietuvą, bet esti atbulai — vartojami partijos reikalams. Taip mėgsta elgtis klerikalai, kurie po priedanga tėvynės meilės, partivišką savo Tautos Fondą stato aukščiau už valstibynę įstaigą, Lietuvos Misiją. Na, renka aukas po priedanga Lietuvos reikalų, o kaip iš žmonių išvilioja veidmainišku budu, tuomet, vieton atiduoti aukas kokiu vardu buvo renkamos, tai yra Lietuvos, jie, kunigai, to nedaro, bet laiko savo kišeniuose ir sapnuoja apie Lietuvai reikalingumą karaliaus. Partijai nėra uždrausta aukas rinkti partijos reikalams, bet aukos rinkti varde Lietuvos ir jos surinkus neduoti, tai jau kitas dalykas. Taip daro veidmainiai. Tą darbą atlieka T. Fondas. Jei klerikalai norėtų greitą pagelbą duoti, nedarytų nebutų ir niekuom nepamatuotų užsipuolimu ant Lietuvos pasiuntinio gerb. J. Vileišio ir neatsisakytų siųsti aukas per Lietuvos Misiją, kur stačiai ir greitai pasiekia tą vietą, kam paskirtos. To klerikalai nedaro ir nedarys, kol liaudis pati prievers.

Aiškino apie įvairias patogias progas Amerikos lietuviams, kokios yra Lietuvoje, ypač profesionalams ir amatninkams visiems sugabesniems žmonėms.

Prakalbų pasekmės buvo geros: Aukų Universitetei $18.75, pirko akcijų Lietuvos Garvaivių Bendrovės už $300 ir keletas prirašyta prie S. L. A 100 kuopos.

Gruodžio 26 d. klerikalų klapčiukai po vardų Tautos Fondas buvo surengę prakalbas. Kalbėtojai buvo adv. Rutkauskas ir adv. Brachulis. Įstabu, kad Brachulis renka aukas Tautos Fondui. Paklausus man po prakalbos, gal kartais prigautas rengėjų, atsakė, kad ne. Man, sako, vistiek, kas renka aukas, bile siunčia Lietuvon. Reiškia Brachulis parvykęs iš Lietuvos liko Tautos Fondo agitatorius, nes pripažino, kad T. F. siunčia aukas ir T. F. skyriams sako prakalbas. Tamsta p. Brachuli be ne klaidą turi tvirtindamas, kad T. F. surinktas aukas siunčia Lietuvon?

M. Kasparaitis.

ROCHESTER, N. Y.

Lietuvos Paskolos Bonai Klerikalų Rekorde.

Kvota L. P. B. Fochesterio kolionijai yra paskirta $45,000.00, bet per visą laiką vargiai parduota daugiau už $17,000.00. Dabar pažiurėkime, kame nepasisekimo priežastis, kad nė pusės kvotos neišpildėme.

Šioje kolionijoje lietuvių yra apie 2,000, bet pirkusių L. P. B. yra tik 340 asmenų. Kyla klausimas, kur likusioji minia 1660 asmenų, nepirkusių L. P. Bonų? Girdime klerikalus bubną bubnijant, kad jų didžiuma, 90 nuošimtis, tai jiems reikėjo išpirkti devynias dalis. Vietoje krikščionybės, prisidengę klerikalizmu neįsileido kitų organizacijos narių bei draugijų į L. P. B. pardavinėjimo stotį, susidarydami iš vienų špitolninkų ir klebonijos tarnų ir vietoje padaryti Lietuvai naudą, padarė skriaudą savo nenusisekimu,, nes visos kolionijos lietuviai jiems neužsitikėjo.

Tautininkai ir sandariečiai bandė sudaryti L. P. Bonų stotį iš visų organizacijų. Buvo įvykęs susirinkimas vasario 19 d., 1920 m. pobažnytinėje svetainėje, bet dėlei griežto ir niekuom nepamatuoto užsispyrimo per klerikalą A. Zimnicką, (kaip kada vadinasi žeimis), kitų organizacijų nariai priversti buvo apleisti tą susirinkimą ir palikti tą visą darbą tiems, kaip jie mėgsta valintis "didžiuma", reiškia — vieniems klerikalams. Sandariečiai ir vėl bandė užmegsti ryšius, kad butų didesnė naudą Lietuvai rinkime aukų, pardavinėjime L. P. Bonų ir surengime protestų prieš lenkus. Ir tapo sudarytas draugijų sąryšis, užvardintas "Vienybė Lietuvių", kuriam pusėtinai nusisekė surengti protestą prieš lenkus lapkričio 28 d., kur parduota L. P. Bonų už $1000.00, surinkta aukų Lietuvos apsigynimui $286.60. Rezoliucijos pasiųstos senatoriams ir kongresmonams.

Bet tol vežimo ratai sukosi,kol kun. Kasakaitis nesėdėjo tame vežime. Draugijų ir kuopų susirinkime gruodžio 15 d., pobažnytinėje svetainėje, per užsispyrimą kun. Kasakaičio, kad šis sanryšis butų aprubežiuotas, susitverdamas tik iš tų dr-jų ir kuopų, kurios turi pirkę L. P. Bonus. Gražus įnešimas, bet jis yra neparankus delei to, kad apsirubežiuoja draugijos ir kuopos, kurios neišgali pirkti bonų. Tas Kasakaičio užsispyrimas sugriovė sanryšį, nes tuo ant vietos kai-kurios draugijos atsisakė nuo drg. sąr. kun.Kasakaitis iš džiaugsmo, kad tas sanryšis bus sugriautas, pridėjo savo argumentus,sakydamas: "Mes katalikai, daugiau sudėjom kun. Laukaičiui vieni, negu tas visų draugijų sanryšis per protestą. Taipogi mes nenorime, kad jusų mažuma komenduotų musų didžiumą, taip kaip. p. J. Vileišis, kurs iš musų Tautos Fondo užsispyrė pinigus atimti. Musų, katalikų, Tautos Fondas daugiau naudos Lietuvai padarė, negu p. J. Vileišio Misija."

Kad butų pasakęs, kad daugiau šnipų privaisė prieš Lietuvos respubliką, tai tam butų galima tikėti, nes Tautos Fondo pinigais gana gausiai sušelptas Gabrys, kun. Bartuška, Mastauskas ir t. t. iš kurių kitus Lietuvos valdžia ir šiandie Lietuvoje sučiupus pakabintų ant sausos šakos už "geredėjystę" Lietuvai.

Prieš konferencijos išsikyrstymą pasakė kai-kuriems parapijonams, kad, girdi, gavęs linksmą žinutę, jog pp. J. Vileišį ir majorą Žadeikį Lietuvos Valdžia atsiimsianti. Tame klausime p. P. Petronis užklausė: Jums nė jokis atstovas nebus geras, jei nebus kunigėlis, nors tas kunigėlis butų išgama.

Iš to mano rašimėlio galės skaitytojas spręsti, prie ko eina musų tie klerikalai, prisidengę krikščionybe. Aišku, kad eina į talką želigowskio banditams. Buvo pastebėta, kad yra katalikų, atskiriančių klerikalizmą ir geidžiančių bendrai veikti Lietuvos respublikai, bet kol kunigai bus politikoje ir bažnyčia bus panaudota politikos skiemenims, tol nebus laimės darbo žmogui, nes jo dvasia bus įvelta tarp dviejų karštuvų. Geriausia yra, kas geidžia politikuot, tegul palieka kunigėlį bažnyčioje, o bažnyčią laiko kaipo savo dogmos palaikytoją čystoje sieloje, išreikšta tyroje bažnyčioje... Norintiems politikauti geriausia stoti į svietiškas arba grynai tautiškas politikos organizacijas, kaipo, va, Sandara ar kitas organizacijas.

Paukštelis.

PITTSBURGH, PA.

Gruodžio 16 d. Lietuvos Gelbėjimo Draugijos 36-to skyrius surengė prakalbas. Kalbėtojas buvo pakviestas gerb. Dr. J. Šliupas. Susirinkimo pirmininkas F. Pikšris perstatė gerb. kalbėtoją. Kalbėjo apie Lietuvos kaimynus, mus draugus ir priešus, ir nurodinėjo, kiek blėdies padarė lenkai Lietuvai. Taipgi aiškino Lietuvos žmonių pasišventimą už laisvę ir neprigulmybę. Ragino Amerikos lietuvius padėti Lietuvos Misijai, perkant ir agituojant už L. L. P. Bonus, ir aukas Lietuvos reikalams siunčiant ne per kokius partyviškus fondus, bet per Lietuvos Misiją. Kvietė Dr. Šliupas pirkti akcijų Lietuvos Garlaivių Bendrovės. Kiek teko sužinoti nupirko apie 50 akcijų, kiti pasižadėjo vėliaus pirkti. Aukos buvo renkamos L. Šauliams ir Lietuvos Universitatei. Šauliams surinkta $64.00, Universitatei $20.00, bonų parduota už $100.00.

Abelnai sakant prakalbos pavyko, ir tarp žmonių paliko gerą mintį Lietuvos laisvės. Aukotojų vardai, kurie aukojo Šauliams: **Po $10.00:** Jonas Janulis, Juozas Kristopaitis, Justin. Paplauskas, J. Ignotas. F. Kaminskis — $5.00. (Vardų mažiau per 5 dol. aukojusių negalime sutalpinti. **Red.).** Viso surinkta $64.00. Šios visos aukos pasiųstos per Lietuvos Misiją, Lietuvos Šauliams.

Lietuvos Sunus.

WESTFIELD, MASS.

Prakalbos Dr. D. Alseikos.

Gruodžio 20 d. gerb. kalbėtojas Dr. Alseika labai gražiai nupiešė Lietuvos padėtį, ypač Vilniaus. Nemanau aprašyti visas jo kalbas, tik patarčiau visiems išgirsti, labai yra svarbi misija ir naudinga Amerikos lietuviams. Vilniaus atvadavimas yra lietuviams svarbesnis dalykas.

Ir "Varpo" Bendrovė, kaipo Biržiškos išrokavimas yra geras, kadangi šėras parsiduoda palei Lietuvos pinigų kursą, o kad dar kursas yra žemas, galima turėti gerą pelną, kad auksinas pakils. Aukų surinkta $38.-00, ir apie 13 šėrų parduota.

J. Žala

A.L.T.S. REIKALAI.

(Pabaiga nuo 2 pusl.).

tarta remt visais galimais budais.

5. **Nutarta pasmerkti "Darbininko" No. 142, pasikėsinimas buti diktarium Lietuvos Valdžiai ir Lietuvos Šaulių išdraskymą!**

6. Apskričio suvažiavimai turi įvykti du sykiu į metus.

7. Antras suvažiavimas turi įvykti Wilkes Barre, Pa. balandžio mėn. (dieną ir val. pavesta paskelbti).

8. Apskričio valdyba išrinkta: Pirm. P. Šaučiulis, sekr. V. A. Kerševičius, ižd. K. A. Garmus, organizatoriai: J. Mickevičius, F. Vaitekunas.

9. Suvažiavimas užsidarė 6:30 val. vakare.

Suvažiavimo sekretorius,
Vytautas A. Kerševičius,
948 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.

WATERBURY, CONN.

Iš Sandariečių Susirinkimo.

Gruodžio 19 d. vietinė A. L. T. Sandaros 11-tą kp. laikė priešmetinį susirinkimą. Susirinkime buvo išduotas raportas atstovų iš Seimo, ir rinkimas naujos valdybos ateinantiems metams. Išdavus atstovams raportą iš Seimo, sandariečiai užklausia savo atstovų: Ar teisybė tas yra, kaip kad "Amerikos Lietuvio" No. 51 tulas Seimo atstovas rašo, jog Seime yra buvę pasmerkti kai-kurie 11-tos kp. nariai? Atstovams paaiškinus, jog teisybė, ir jog p. M. J. Damijonaitis savo rezignaviciją pamatavo tuomi, jog jam kai-kurie waterburiečiai, sandariečiai stovi ant kelio, vadina sentaučiu ir t. t. Tuomi sandariečiai labai užsigavo, ir nutarė pagaminti rezoliuciją ir griežtai pareikalauti, kad p. Damijonaitis atšauktų tą viską. Tame klausime buvo ilgos, karštos diskusijos. Tolesniai buvo renkama kuopos valdyba sekantiems metams. Pirmininku likos išrinktas V. P. Ručinskas, jo papagelbininku K. J. Paulauskas, prot. rašt. A. Oritas, fin. rašt. J. K. Urbonavičius, ižd. A. P. Osteika. Taigi ir visa eilė įvairių komisijų. Kadangi nauja valdyba susideda iš veiklių sandariečių, tad galima tikėtis didelio kuopos gyvumo sekančiuose metuose.

Kp. Korespandentas.

Mano pastaga. Kadangi pats korespondentas yra buvęs Sandaros Seime, ir pats leidžia tokius skandalus kuopoje, tai man labai stebėtinas dalykas. Kame tikslas to viso skandalo? Korespondentas sako, kad aš įtaręs waterburiečius ir šmeišęs sandariečius!

Jeigu aš įtariau **vieną** 11 kp. narį, tai dar nereiškia **visų** waterburiečių bei sandariečių. Jeigu tas narys, Pr. Tiškinas, turėjo tiesą nuvažiavęs į Philadelphia ir atsilankęs į 42 kuopos susirinkimą, name diskredituoti, tai kodel aš neturėjau tiesos tai pasakyti Seimo delegatams? Nieko neturiu prieš p. Tiškiną, bet matomai, jam nepatinka mano asmuo, norima pastatyti jaunesnis veikėjas, — gerai, bet kam smerkti taip be faktų mane? Rodos, kad nėsu užsitarnavęs to.

M. J. DAMIJONAITIS,

Dėlei Naujų Permainų.

Lietuvos Valdžios įsakymu, Lietuvos Misijos nariai, užbaigę šių metų paskolos darbą, grįžta Lietuvon. Tolymesnis paskolos darbas yra pavedamas Lietuvos atstovybės žinion, kaip lygiai ir kiti darbai, kurie teko Lietuvos Misijai atlikinėti. Be to Lietuvos Atstovas Amerikoje yra prašęs keturiems mėnesiams urlopo ir Ministerių Kabineto nutarimu yra jį gavęs ir yra pasiryžęs iškeliauti Lietuvon ant kelių mėnesių atostogoms, kad ypatiškai duoti pranešimą apie visus darbus, kurie liko Atstovybės jau atlikti arba kurie prisieis čion artimiausiu laiku atlikti. Lietuvos Atstovybės reikalai, kai buvusieji, taip ir naujai jai paskirti, valdžios įsakymu, Lietuvos Atstovui išvažiavus atostogoms, bus pavesta Lietuvos Atsovo Amerikoje pavaduotojui Matui Vinikui. Tokios tat permainos.

Dar Rugpiučio mėnesyje Lietuvos Misija buvo pasiulusi Lietuvos valdžiai užbaigti paskolos darbą iki Spalių 1 d. ir leisti jai grįžti, tačiau Lietuvos valdžios nutarimas gautas yra tik šiuo laiku. Sulig šio įsakymo, Lietuvos Misija yra paskelbusi visoms stotims, kad jųjų visos sąskaitos, bonai ir pinigai butų pasiųsti Lietuvos Misijai iki Naujųjų Metų, idant suvedus visų stočių sąskaitas butų galima sudaryti galutina apyskaita ir ji paskui Lietuvos valdžiai pristatyta. Spėjama, kad iki sausio mėnesio pabaigos Lietuvos Misijos nariai jau galės suvesti visas sąskaitas, atiduoti patį paskolos darbą ir kitus reikalus Lietuvos Atstovybei ir paskui keliauti Lietuvon.

Vykinant šį planą, Lietuvos Atstovybė Amerikoje yra New Yorke nuo Sausio 1 dienos, 1921 metų, parsamdžius naują savo biurą, (Lithuanian Representative, 162 W. 31st St., ant kampo 7 Ave.). Šiame Biure pasiliks Lietuvos Atstovybė Amerikoje:

1) **Finansinis Skyrius,** kursai su pagelba Amerikos lietuvių visuomenės rupinsis ir toliaus Lietuvos Laisvės Paskolos reikalais, butent pačių bonų pardavinėjimu, apmokėjimu, kaip ateis laikas nuošimčių už bonus, o lygiu budu rinkimu aukų ir jų persiuntimu Lietuvon įvairioms Valstybės įtaisomis ar visuomenės organizacijoms, kaip Lietuvos Gynimo Komitetui, Lietuvos Šauliams, Lietuvos Raudonajam Kryžiui ar kitoms organizacijoms;

2) **Pinigų Siuntimo Skyrius** dėlei persiuntimo pinigų ar aukų per Lietuvos Valstybės Iždą nukentėjusiems nuo karo, giminėms ir šiaip žmonėms, kurie norės padėti savo pinigus Lietuvos Valstybės Iždan;

3) **Prekybos ir Pramonės Skyrius,** kursai drauge su įsikurusia Amerikos Lietuvių Prekybos ir Pramonės Taryba rupinsis užmezgimu prekybos ir pramonės ryšių tarp Amerikos ir Lietuvos, privaizdėjimu įvairių prekybos ir pramonės bendrovių, kurios norės vesti by kokią prekybą su Lietuva arba ten įkurti savo pramonės įstaigas, ir palaikimu įvairių prekybos ar pramonės bendrovių, kurios įsikurusios Lietuvoje norėtų čion tarp Amerikos lietuvių gauti naujų pajininkų, ir

4) **Amerikos lietuvių Registracijos Skyrius,** prie kurio bus renkamos žinios apie visas Amerikos lietuvių kolionijas, apie pačių ateivių skaičių, jų darbus ir užsiėmimą. Prie šio skyriaus pasilieka ir Lietuvos Piliečių Sąjunga, kaipo bepartijinė Amerikos visuomenės organizacija, per kurią Amerikos lietuviai liuosu noru sumoka į Valstybinį Fondą pamatinį Valstybinį mokestį Lietuvos Valstybės iždui. Sulig veikiausiųjų Lietuvoje įstatų, kurie buvo išleisti dar Rusijos Valdžios, kiekvienas iškeliavęs svetur pilietis turėjo mokėti po 10 rublių į pusmetį arba 5 dol. už buvimą užsienitose. Prigulintieji prie Lietuvių Piliečių Sąjungos nuo šio mokesnio bus paliuosuojami.

Be to prie šio skyriaus bus įtaisytas dalinai ir pasų išdavimas ir jų vizavimas, kaip tik bus galima, nes pamatiniai tuo tarpu visų pasų išdavimas visose kitose atstovybėse yra koncentruotos Washingtone, išskyrus vieną ar kitą Valstybę, kuri per savo Konsulus atlieka tą darbą ir New Yorke.

Visi kiti darbai, kurie iki šiol Lietuvos Atstovybės Amerikoje buvo atliekami, kaip tat: Visa politinė akcija dėlei Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo, liudyjimai visokių dokumentų, įvairių bylų vedimas ir paėmimas Lietuvos Atstovybės globon, kur reikia pasilikusių turtų nuo mirusių Amerikoje Lietuvos piliečių, Lietuvos Informacijų Biuras, Viešas Amerikos Lietuvių knygynas, neminint jau pačių pasų išdavimo, vizavimo pasų kitų valstybių piliečiams, išdavimo paliudyjimų įvažiavimui Amerikon iš Lietuvos ir t. t. pasilieka, kaip ir buvo, prie Lietuvos Atstovybės Amerikoje (Lithuanian Legation, 703 — 15th St., N. W., Washington, D. C.), kur visais tais reikalais ir reikia kreiptis.

Lietuvos Informacijų Biuras.

INSTRUKCIJA PASKOLOS DARBUI GRUODŽIO MĖNESYJE, Š. M.

(Seko nuo 3 pusl.).

reikės prisiųsti L Misijai dviejuose ekzemplioriuose gruodžio gale. Tie raportai bus garsinami spaudoje del plačios visuomenės kontrolės. Tuose raportuose reikalinga aprašyti visas sąlygas darbo ir svarbesnius atsitikimus. Tarp kitko ten turi buti šios žinios:

1. Kada stotis susitvėrė.

2. Vardai ir pavardės stoties valdybos ir artimiausių padėjėjų paskolos darbe.

3. Ar mainėsi stoties sąstatas, ir jeigu mainėsi, tai del kokių priežasčių.

4. Kokių priemonių jieškota del paskolos kėlimo.

5. Kokios buvo kliutys ir kaip su jomis kovota.

6. Kada ir kiek viso labo buvo prakalbų ir susirinkimų bonų reikale.

7. Kas buvo kalbėtojai.

8. Ar vaikščiota per stubas, kiek laiko ir kiek žmonių ir koks to rezultatas.

9. Ar buvo siuntinėjami paraginimai ir t. t.

10. Kaip tankiai ir kiek sykių rinkosi stoties valdyba į savo posėdžius.

11. Kokie darbo rezultatai: kiek žmonių pirkusių, kiek nepirkusių, kiek abelnai galėtų dar nupirkti, už kiek parduota bonų. Kiek abelnai aukų visoje kolionijoje per metą sukelta.

12. Ar įveikiama paskirtoji kvota, ar yra galemybės toliau paskolą čia tęsti, kokius patarimus Tamstos galite duoti del pasekmingesnio darbo.

Tie raportai turi but pasirašyti stoties pirmininko, kasieriaus ir sekretoriaus. Pageidaujama pasirašyti juos ant mašinėlės.

10. Pirmą dieną sausio, 1921 metų kiekviena paskolos stotis jau turi buti gatava prisiųsti L. Misijai sekančius:

a) Visus paskolos pinigus ligi vieno cento.

b) Visus L. bonus likusius neparduotus.

c) Visas subskripcijos knygutes, pažymėjus ant jų vardą, pavardę ir adresą rinkiko.

d) Sąrašą nepilnai užsimokėjusių.

e) Sąrašą likusių be bonų.

f) Metinės darbuotės raportą.

Tą viską registruotam laiške reikia prisiųsti Lietuvos Misijai jokiu budu nevėliau 5 d. Sausio.

Šių nurodymų išpildymas yra privalomas visoms paskolos stotims, o taipgi ir kitoms organizacijoms bei atskiriems asmenims, ką paskolos darbe aktyviai veikia.

Gerbiamieji darbuotojai. Paskolos darbas turi eiti su didžiausia energija visą šį mėnesį. Prie to darbo tegul dedasi ne tik Laisvės Paskolos Stotys, bet ir visos draugijos, bendrovės ir šiaip įstaigos, kurios liuosu noru ikišiol buvo prisidėjusios prie bonų pardavinėjimo ir šiandien prisideda. Iš pat pradžios visos šios visuomenės įstaigos buvo kviečiamos darban. Kas ikišiol nebuvo priidėjęs akyvai, tegul prisideda nors per šį mėnesį, kad atlikus visą tą darbą, visų Amerikos lietuvių darbą. Ypač raginamos yra prie šio darbo ir įvairios žydų visuomenės organizacijos, kurios ikišiol nėra parodžiusios savo darbštumo.

Kviesdami suvesti ir užbaigti visas rokundas,mes nenorim pasakyti, jog po Naujųjų Metų jau tos energijos nebereikės, jog kitais metais ši paskola toliau nebus varoma. Reikia spėti, kad ir po Naujųjų Metų pasiliks tas patsai obalsis, kad visa paskolos suma turi buti padaryta,kad

kiekviena stotis galutinai ir pilnai savo kvotą padarytų, bet pačiame paskolos darbo organizavime turės įvykti atmaina, apie ką paskiau paskelbsime. Dabargi su Naujais Metais baigiasi lygiai metai, kaip Lietuvos Misija yra tą darbą pradėjusi, sueina lygiai metai, kaipo Amerikas lietuviai su visa energija pasiėmė šio darbo ir todel reikia pilnai tas darbas apskaityti, sutvarkyti.

Taigi, broliai ir sesers, prie darbo! Iš paskolos bonų nuvykime ilgiausį bizuną "prosze panams", kad juos iš Lietuvos išvyjus, išgujus.

Linkėdami sveikatos ir pasisekimo darbe, liekame su broliška pagarba,

Lietuvos Misija.

1920 m., Gruodžio 1 dieną.

PROTOKOLAS

Konferencijos Lietuvos Piliečių Sąjungos, laikytos 19 dieną Gruodžio, 1920 metų.

1. Konferencija tapo atidaryta So. Bostono Lietuvos Piliečių Sąjungos 3-čios kuopos draugo Palaimos 1:30 valandą po pietų, Lietuvių Svetainėje, kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

2. Tapo paskirtos 3 ypatos surinkimui mandatų, šie draugai: P. Zukas, P. Bolys, D. Šapalis.

3. Vėliaus buvo rinkimas viršininkų arba valdybos konferencijos vedimui; tapo paskirti: pirmininkas drg. V. Aniesta, vicepirm. drg. J. Kuzmauskas, protokolų raštininkas A. W. Čebatorauskas, pagelbininkas rašt. A. Matuleuskas.

4. Paskirtas rezoliucijų komitetas, į kurį įėjo: 1) P. Šapalius, 2) V. B. Ambrozaitis, 3) J. Verseckas.

5. Paskirtas įnešimų tvarkymo komitetas: L. Pauvlauskas, S. L. Zaleckas.

6. Į spaudos komisiją įėjo protokolų raštininkai.

7. Maršalka paskirtas drg. J. Palaima.

8. Vėliaus perskaityta mandatai, iš kurių pasirodė, kad 25-ios draugystės So. Bostono ir apielinkio atsiuntė savo atstovus, dalyvavo 60 delegatų.

7. Registravimas delegatų arba surašas mandatų:

Iš So. Boston, Mass.

1) Lietuvos Piliečių Sąjungos skyrius 1: P. Mankus, K. Urbonas, P. Stanis, J. Žibikas, J. Palaima.

2) L. Moterų Apšvietos draugija: M. Žilinskienė (žodžiu).

3) Lietuvių Ukėsų Kliubas: A. Klimauskas, J. Sangila, (žodžiu).

4) S. L. Šv. Kazimiero Drg.: P. Jankauskas, J. Židackas, A. Bendoravičia, (raštu).

5) L. Balso Drg.: J. Kazmauskas, K. Petrauskas, (žodžiu).

6) L. Kriaučių 149 Skyrius: P. Žukas, A. Matulis, A. Matuliauskas, (raštu).

7) L. S. S. 60 kuopa: J. Peldžius, V. Ambrozaitis, J. A. Jankauskas, (raštu).

8) L. L. Federacijos 30 kuopa: K. Armonas, B. Štašis, C. Lileikienė, (raštu).

9) Šv. Petro ir Povilo Drg.: D. Šapalius, D. Landžius, (žodžiu).

10) A. L. T. Sandaros 7 kuopa: P. Apšiega, V. P. Jankauskas, A. Gotoutas, (žodžiu)

Draugijos iš W. Lynn, Mass.

11) Lietuvių Ukėsų Kliubas: K. Preytis, V. Černauskas, (raštu).

12) Lietuvos Piliečių Sąjunga 3 skyrius: A. W. Čebatorauskas, V. Volkevičius, (raštu).

13) Šv. Kazimiero Drg.: S. L. Zaleckas, M. Latauskas, K. Sirbikas, (raštu).

14) L. Sunų ir Dukterų Drg.: J. Putrius, J. Nievedomskas, (raštu).

15) A. L. T. Sandaros 40 kuopa: J. Klimas, (žodžiu).

16) T. M. D. 111 kuopa: P. Bolys, (žodžiu).

17) Šv. Onos Drg.: O. Majauskienė, M. Benkuvienė, (žodžiu).

18) Šv. Juozapo Drg.: V. Uždavinis, (žodžiu).

Draugijos iš Cambridge, Mass.

19) L. Sunų Drg.: V. Aniesta, L. Paulauskas, J. Jasinskas, (raštu).

20) A. L. T. S. 9 kuopa: J. Verseckas, F. Jasintis, V. Visminas, (raštu).

21) Lietuvos Piliečių Sąjungos 2 skyrius: P. Šarkaitė, J. Verseckas, Venzlauskas, (žodžiu).

22) L. S. S. 71 kuopa: J. Vinciunas, (žodžiu).

Draugijos iš Newton Upper Falls, Mass.

23) A. L. T. Sandaros 22 kuopa: K. Gudinas, S. Pačkauskas, R. Pačkauskas, (žodžiu).

24) Šv. Juozapo Draugija: K. Mileuskas, F. Gudinas, J. Čiras, (žodžiu).

Draugijos iš Boston, Mass.

25) D. L. K. Keistučio Drg.: J. Adomavičius, A. Pastielis, V. Paulauskas, (žodžiu).

10 Draug. iš S. Boston 27 deleg.
8 " " W. Lynn 14 "
4 " " Cambridge 10 "
2 " " Ne't. Up. F'lls 6 "
1 " " Boston 3 "
25 Draug., 5 Kolion., 60 Deleg.

10. Perskaityta dienos tvarka, kuri buvo pagaminta So. Bostono L. P. S. 1 skyriaus, ir priimta vienbalsiai.

11. Pakeltas klausimas, kokiu budu butų surastas pagelbėjimas mus nuvargintai tėvynei Lietuvai.

12. Duotas įnešimas, kad ši konferencija sutvertų draugijų tarybą, kuri rinktų aukas nuvargintai Lietuvai.

13. Antras įnešimas, kad nerinkti jokias tarybas, bet veikti Lietuvos Piliečių Sąjungos varde ir jos priežiuroje.

14. Atidarytos diskusijos, ir po ilgo pasikalbėjimo nutarta, kad visos Naujos Anglijos Lietuvos Piliečių Sąjungos kreiptųsi prie kožnas savo skyriaus draugijos, kad pagelbėtų rinkti aukas ir, pageidauti, kad kožna draugija paskirtų kolektorius: po 1 kolektorių nuo 10 savo narių, ir visos surinktos aukos kad butų siunčiamos į Lietuvą per L. Misiją.

15. Nutarta, kad Lietuvos Piliečių Sąjunga pakvitavimui ir kontroliavimui aukų išleistų tam tikras knygeles.

16 Duotas įnešimas, kad kiekviename miestelyje L. P. S. kuopos pageidautų vietinių draugijų, kad rengtų visokius susirinkimus, kaipo: balius, teatrus, ir t. t., ir pelną kad skirtų nuvargintai Lietuvai — įnešimas užgirtas ir patvirtintas.

17. Nutarta, kad kiekvienam miestelyje vietinė L. P. S. kuopa sušauktų draugijų delegatų (kolektorių) susirinkimą ir tvarkytų aukų rinkimą ir surinktas aukas siųstų į Misiją, o L. P. S. centrui tik kopiją išsiųstų Misijai aukų.

18. Nutarta išleisti rezoliuciją formoje brošiuros prieš visus Lietuvos išgamas ir jųjų darbus.

19. Nutarta pasiųst rezoliuciją (telegramą) Suvienytų Valstijų Amerikoje Valdžiai, kad pripažintų Lietuvą.

20. Nutarta pasiųst rezoliuciją (telegramą) į Lietuvą, Lietuvos Valdžiai su reikalavimu, kad nesielgtų taip žiauriai su Lietuvos darbininkais.

21. Nutarta parinkti aukų padengimui lėšų; surinkta aukų $13.00.

22. Protokolo rankraštis tapo perskaitytas ir vienbalsiai priimtas.

23. Konferenciją uždarė pirmsėdis drg. V. Aniesta 7-tą valandą vakare.

Protokolų raštininkas,
Antanas V. Čabotorauskas,
17 Morris St.,
West Lynn, Mass.

AR JAU UŽSAKĖTE "SANDARĄ" Į LIETUVĄ?

Ar jau užrašiai savo giminėms į Lietuvą "Sandarą"? Jeigu dar ne tai užrašyk šiandien, Lietuvos žmonėms geriausiai patinka musų laikraštis ir jie varžosi nuo viens kito, kad tik gavus pasiskaityti "Sandarą."

KUR GAUTI "SANDARĄ"

Pavienius num. galima gauti kožną savaitę už 5 centus, sekančiose

BRIDGEPORT, CONN.
H. Slavin, 24 Railroad Ave.
CAMBRIDGE, MASS.
P. Bartkeviče, 877 Cambridge St.
LAWRENCE, MASS.
Z. Jankauskas, 70 Lawrence St.
A. Ramanauskas, 101 Oak St.
CLEVELAND, OHIO.
"Dirva", 7907 Superior Ave.
P. A. Szukys, 2345 St. Clair Ave.
HAVERHILL, MASS.
S. Zavaldskas, 108 River St.
CHICAGO, ILL.
J. B. Aglinskas, 3238 S. Halsted St.
LOWELL, MASS.
N. Radavičius, 36 Gorham St.
MONTELLO, MASS.
A. M. Lanška, 672 N. Main St.
NEW HAVEN, CONN.
K. Makarevičius, 255 Wallace St.
NEWARK, N. J.
P. Lukša, 314 Walnut St.
NORWOOD, MASS.
J. Pašakarnis, 1100 Wash. St.
WATERBURY, CONN.
K. Ch. Kazemėkas, 797 Bank St.
WORCESTER, MASS.
M. Paltanavičia, 15 Millbury St.

KNYGŲ KATALOGAS.

"Sandaros knygyne dabar gaunamos šios knygos:

"Lietuvos Kariuomenė"

Parašė Karininkas **Ladislovas Natkevičius,** artilerijos vyresnysis Leitenantas.

Telpa pilnas aprašymas tverimosi Lietuvos kariuomenės, Lietuvos kariuomenės forma, virš 60 gražių, įvairių fotografijų, porą žemlapių ir keletas kariškių dainų su gaidomis.

Šita pirma tos rušies knyga lietuvių kalboje, turi rastis kožno jaunuolio skaitoma ir gerbiama. Kaina popieros viršais — $2.00. Ta pati gražiais audimo viršais $3.00.

Kariškių Kalendorius 1920 m. Išleistas Kaune; Krašto Apsaugos Ministerijos Literaturos dalies leidinys. **Kaina 45 centai.**

Antano Smetonos gražus peveikslas, (11½ X 16) dabar yra gaunamas "Sandaros" ofise. Kaina **10 centų.,** į kitus miestus pašta pasiunčiant kaina **16 centų.**

GERB. M. PETRAUSKO.

Visi vėliausi muzikališki veikalai, dabar yra gaunami "Sandaros" knygyne.

2. **Lietuviškos Dainos,** III. sąsiuvinis. Mišriems balsams (kvartetams arba choramas). Antra laida. Telpa 6 įvairios dainos. Kaina 25c.
4. **Girių Karalius.** Vieno veiksmo fantastiška opera. Lietuvių ir Anglų kalbose. 78 pusl. .....$3.00.
5. **Eglė** — "Žalčių Karalienė". Žalčio ir Gulbė — dievaičio duetas. Lietuvių ir Anglų kalbose. Kaina ..... 75c.
6. **Birutė** — "Dievaičiai dievuliai", Birutės aria, sopranui. Lietuvių ir Anglų kalbose. Kaina .... 30c.
7. **Aras.** Kvartetas: Sopranui, Altui, Tenorui ir Bassui..... 35c.
9. **Kanklės.** Dvylika leidynių, trečių — 1919 metų. Kaina .... $1.50.
10. **Kregždelė.** Žodžiai V. Kapso. Duetas Lietuvių ir Anglų kalbose. Kaina ....30c.
11. **Vestuvės.** — "Papuskie Vėjali". Jaunosios Aria, Sopranui arba Mezo - Sopranui. Lietuvių ir Anglų kalbose. Kaina ..... 35c.
12. **Mažas Muzikos Žodynėlis.** Tankiausiai vartojamų žodžių paaiškinimai Anglų ir Lietuvių kalbose. 32 pusl. Kaina .....25c.
13. **Aušrinės Keliais.** Čia telpa gražių eilių ir šiaip pasiskaitymų. Verta peskaityti kožnam mylinčiam klasiškus raštus. Pusl. 79 ..... 50c.
14. **Andersono Pasakos.** Čia telpa 11 gražių pasakaičių su paveikslėliais papuoštų. Lietuvių kalbon išguldė P. Nerys. Pusl. 82 .....25c.
15. **A B C. Pradžiamokslis** rašymo ir skaitymo knygelė I. Sutaisė Mokytojas Juozas Damijonaitis. Kietais audimo viršeliais ..... 30c.
16. **Aukso Veršis.** Vieno veiksmo komedija. Vertė Scenos mylėtojas. Pusl. 35 .....15c.
17. **A. L. T. Sandaros** Principai ir Programas. Parašė Albinas Rimka. Pusl. 32 ..... 10c.
18. **Eilės - Dainos.** Parašė Juozas Raimis. Gražios eilės del deklamavimo. Pusl. 32 .....20c.
19. **Gyvenimo Verpete.** Drama penkių veiksmų. Parašė Bl. Kadagutis. Pusl. 77 ..... 45c.
20. **Girnikas - Pašakarnis,** pasakojimas ir "Begėdis Jonas", vaizdelis. Parašė Karolis Vairas. Pusl. 42 25c.
21. **Francijos Revoliucija.** Parašė M. Avietėnaitė. Trumpa aiški istorija Francijos revoliucijos. Su paveiklėliais. Pusl. 75 .....40c.
22. **Kaip gyvena:** Latviai, Anglai, Suomai. Parašė M. Šalčius. Pusl. 65 ..... 20c
23. **Kas iš kur pareina.** Trumpi pasakojimai apie kasdieninius žmonių vartojamus daiktus. Pusl. 62 ..... 20c
24. **Daktaras Kišeniuje.** Aiškus pamokinimai kaip užlaikyti sveikatą ir kaip nuo ligų apsiginti. Sutaisė M. Paltanavičia. Kietais audimo viršeliais. Pusl. 167.....75c.
25. **Ką daryti,** kad sveiki butume ir ilgai gyventume. Pusl. 32 .. 10c.
26. **Kaip Japonai gyvena dabar.** Parašė Dėdė. Pusl. 48 .....10c.
27. **Liudvikas Pasteris.** Žmonijos geradarys ir Jurgis Stefesonas. Geležinkeliai. Parašė M. Šalčius. Su paveikslėliais. Pusl. 48 ..... 20c.
28. **Lietuvių - Latvių Respublika** ir Šiaurės tautų sąjunga. Rinkinys straipsnių ir paskaitų parašytų Dr. Jono Šliupo. Išleista Stockholme 1918 m. Pusl. 162 Kaina $1.00
29. **Lietuvos Laisvė.** Trumpa peržvalga Lietuvių tautos politikos. Parašė daktaras Jonas Šliupas. Pusl. 47 ..... 10c.
30. **Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje.** Gražus kapitališkas veikalas, išrodantis ponų lenkų apaštalavimą Lietuvoje. Lenkų kalba parašė kun. Kaz. Prapolainis. Iš Lenkų kalbos vertė gražia lietuviška kalba Patrijotas. Pusl. 264. Kaina tiktai $1.00
31. **Lietuvių Kalbos Gramatika.** Pradinėms mokykloms vadovėlis. Sutaisė mokytojas Juozas Damijonaitis. Pusl. 116. Perspausdinta iš trečios laidos. Kietais viršeliais 45c.
32. **Lietuvos Gaspadinė.** Arba pamokinimas kaip valgius gaminti. Parašė Žmona. Pusl. 80 .....30c.
33. **Mulkinė ir Mulkytojai,** Dviejų veiksmų komedija iš Amerikos Lietuvių gyvenimo. Parašė Knyburys. Pusl. 35 ..... 10c.
34. **Jaunuomenės** švietimas kitur ir pas mus. Pusl. 28. ....10c.
35. **Naujas Budas Išmokti Rašyti.** Sutaisė P. Mikolainis. Pusl. 30..10c.
36. **Pasnikai Lietuvoje.** Parašė K. Stiklius. Kaina ..... 05c.
38. **Pažvelgus Atgal.** Socialogiškas Romanas Edwardo Bellamy. Vertė Pranas Siulelis. Rašėjas įsivaizdina kas bus 2000 m. sukakus, kaip viskas kitaip - automatiškai veiks ir tt. Pusl. 356. Kaina tiktai $1.00
39. **Politiškoji Ekonomija.** Kas ji yra ir ko mokina. Sutaisė V. K. Račkauskas Pusl. 84..... .25c.
40. **Pražuvo.** Vaizdelis iš gyvenimo. Parašė Karolis Vairas. Kaina..10c.
41. **Rojus ir Pažanga.** Senovės pasakojimai apie rojaus amžius ir rojaus šalis. Vertė V. K. R. Pusl. 112 .... 35c.
42. **Šienapjutė.** Vieno akto operos Libretto. Žodžiai K. Jasiukaičio, muzika Miko Petrausko. Pusl. 24 .... 10c.
43. **Trachoma** arba sergėkitė akis. Prie šviesos ir kiti naudingi straipsniai. Pusl. 100 ..... 15c.
44. **Visas Svietas.** Žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai, statistiškos žinios. Sutaisė P. Mikolainis. Pusl. 156 ..... 20c.
45. **Žodynėlis,** Angliškai - Lietuviškas. Sutaisė kun. P. Saurusaitis. Pusl. 199 ..... 35c.
46. **Dangaus Augštumas** ir Žmogaus Senumas. Eilės — "Anykščių šilelis" ir kitos naudingos žinios. Pusl. 149 .....20c.
47. **Žmogaus Pareigos.** Italų kalboje rašė G. Mazzini. Vertė V. K. R. Aukštas troškimas teisybės ir geismas tikrosios žmonėm laimės, kuri turėtų kilti iš pasišventimo, iš savų pareigų pildymo. Ar skaitei šią knygą? Pusl. 245. Kaina ...., $1.00.

Užsisakant knygas, kartu reikia ir pinigus prisiųsti sekančiu adresu:

"SANDARA", Book Dept.,
327 E St., Boston 27, Mass.

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyręs dentistas, prieinamos kainos. Atdara subatoms po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310.

Tel. S. B. 2488
DR. J.C. LANDŽIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
366 Broadway, S. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS
Žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.
ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Lietuviška Aptieka
Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.
Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.
H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Nauja Eilių Knyga
Svetimoj Padangėje Pasaulio Verpetuose
Knyga didelio formato: 7X10 colių, 200 puslapių, gera popiera ir graži spauda, papuošta su daugeliu venetų ir autoriaus paveikslu.
Eilės, dainos ir prietikiai, šešiuose skyriuose. Viso telpa porą šimtų įvairių eilių.
Parašė ir išleido A. J. JOKUBAITIS
Kaina knygos $2.00, bet del sandaričių mes parduosime per 30 dienų tiktai po $1.25, todel, pasinaudokite šia proga, užsisakykite tuojaus šią knygą, tuom pačiu paremsite "Sandarą."
Užsisakant ir pinigus siunčiant, adresuokite:
"SANDARA"
327 E St., Bank Bldg., Boston 27, Mass.

Lietuviškos Atvirutės
"Sandaros" Knygyne dabar gaunamos sekančios tikrai lietuviškos atvirutes:
KAINA — 2 UŽ 5c., 12 UŽ 25c.
1. Lietuvos Ukininko Grinčia,
2. Lietuvos Ukininko Namas,
3. Lietuvos Ukininko Vaizdelis,
4. Vilniaus reginys, žiurint nuo Vilijos,
5. Vilniaus Katedros Bažnyčia,
6. Petro Rimšos "Artojas",
7. Šiaulių miesto rinka,
8. Vasarinis Vilniaus Teatras,
9. Petro Rimšos "Močiutė",
10. Trakų pilies griuvėsiai,
11. Gedimino pilies griuvėsiai,
12. Gedimino kalno vaizdelis,
13. Trakų ežeras ir pilis,
14. Sodžiaus vaizdelis "svečių belaukiant",
15. Šv. Onos Bažnyčia Vilniuje,
16. Dr. V. Kudirka Lietuvos Rašytojas,
17. Lietuvaitės, gražus vaizdelis,

Taipgi sekančios: po 5c., 6 už 25c.:

18. Mikas Petrauskas, liuoso meno dailininkas,
19. Dr. V. Kudirka, Lietuvių rašytojas,
20. Simanas Daukantas, Lietuvių Istorikas.

Į kitus miestus pašta mažiau 4 nesiunčiame. Perkupčiam leidžiam gerą nuošimtį. Pasiskubinkite kol yra. Užsisakant ir pinigus siunčiant, adresuokite:
"SANDARA"
327 E STREET, BOSTON 27, MASS.

Dr. Richterio Galingas Šeimyninis Linimentas!
Pain-Expelleris yra naudojamas, suviršum per 50 metų, beveik visose pasaulio valstybėse.
Nuo reumatiškų skausmų, neuralgijos, apšlubimo, niksterėjimo, raumenų nuvarginimo ir greitam pašalinimui ankstyvo peršalimo, šitas senas, ištikimas šeimynos draugas suteikia neapkainuojamą pagalbą.

Kaina 35c. ir 70c. už bonką.
Kiekvienas aptiekorius parduoda Pain-Expellerį. Tačiaus, visviena persitikrinkite, ar gaunate tikrąjį su Inkaro vaizdaženkliu.
Jokių kitų nepriimkite, kaipo netikrų ir neteisėtai sufabrikuotų.
F. AD. RICHTER & CO.,
3rd Ave. & 35th St., Brooklyn, New York

Vietos žinios.

DEGTINĖS AUKOS.

Sausio 1 d. tula moteris, Alvina S. Suskevich, Westfield, Mass., umai numirė po gimdymo kudykio. Priežastis mirimo tai "moon shine", (namų darbo degtinė), kurios jai uždavė jos prižiurėtoja, manydama, jog ligonė nuo to greičiau pasveiks. Policija sužinojo, kad tos amžinasties 'gyduolės" buvo pirktos vėlionės vyro pas tulą grocerninką S. Semansky už $2.75 puskvortė.

Sausio 1, t. y. Naujų Metų dieną, devyni žmonės taip užsitraukė "moon shine", kad juos reikėjo nuvežti į ligonbutį, kur buvo gydomi su pilvo pumpomis, kad kogreičiaus palengvinti nuo tos moon shine "malonės.". Du iš jų yra prastame padėjime ir abejotina, ar jie pasveiks. Mat, žmoneliai manė linksmai pradėti Naujus Metus, bet nenusisekė.

LIPDAMAS KARAN NOSĮ NUSILAUŽĖ.

Tulas Michael Martin, 30 m. amžiaus 252 Broadway, Cambridge, lipdamas į karą ant Fellsway St., Madforde, ir saugodamasis nuo kito karo likos numestas 20 pedų tolyn. Nuvežtas Moldeno ligonbutin, kur atrasta, jog yra nulaužta jo nosis ir veidą reikėjo susiuti, dedant dešimts dygsnių.

KONCERTAS.

Gerb. komp. M. Petrausko koncertas, kuris buvo rengiamas ant 9 dienos sausio, 1921 m., neįvyks tą dieną, nes M. Petrauskas kol kas nėra sugrįžęs iš Europos. Kada jis sugrįž, tai paskelbsime jo koncerto laiką ir vietą.

SUSIRINKIMAS.

A. L. T. S. 7 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks seredoje, sausio 12 d., 1921 m., kuopos kambaryje, 327 E St., So. Boston, 8 v. v. Prašomi visi nariai butinai atsilankyti, nes labai daug turime svarbių reikalų aptarimui. Šiame susirink. užims nauja valdyba savo vietas.

Kp. rašt., **P. Zokaitis.**

L. G. D. SUSIRINKIMAS

L. G. Dr-jos 20-to skyriaus, So. Bostone bus metinis susirinkimas penktadienį, sausio 7 d., 8-tą val. vakare "Sandaros" raštinėje. Visi gerb. nariai ir šiaip interesuoti asmenys, yra kviečiami atsilankyti, nes bus rinkimas naujos valdybos. Ir kurie turite kvitų knygeles malonėkite atnešti.

Marė Damijonaitienė,
L. G. D. 20 skyriaus pirm.

BOSTON'O TALBOT STREIKAS.

Streikas tęsiasi dar tolyn: jau 18 sąvaičių eina, kaip bedarbėje stovime. Štai nesusipratėliai tą streiką tęsia, delto, kad nesupranta, ar nenori suprasti. Brolau, neik vieną dieną arba kitą į darbą, apsvarstyk savo galvoje, ar tas brolis nenori tokį duonos kąsnį, kaip ir tu, tokį darbą dirbdamas. Žinok, mes visi lietuviai, nekovokite prieš tokį pat brolį. Suprask savo galvoje, turėk sveiką protą, mesk tokį bepročių darbą — nustok, suprask! Jeigu negali suprasti, paklausk kito, jei tavo protas suklydęs. Ateik į savo mintis.

J. J. Peldžius,
J. J. Lukauskas,
A. J. Žerdeckas.

Šią sąvaitę "Sandaros" Redakcijon atsilankė Dr. F. Zurwell - Žuraulis, iš Chicago, Ill., kuris, dabar užbaigęs daktarystės mokslą, mano apsigyventi Bostono apielinkėje.

PRANEŠIMAS.

Dėlei musų prekybos ir pramonės reikalų organizavimo.

Panašiai, kaip daug kitų valstybių, Lietuvos Respublikos piliečiai yra sutvėrę Amerikoje Amerikos Lietuvių Prekybos ir Pramonės Tarybą (Lithuanian Board of Commerce and Industry). Ji nori priveizdėti, kad tveriamuose Amerikoje lietuvių prekybos ir pramonės įstaigos butų vedamos teisingais ir sveikais pamatais,kad visiems Amerikos lietuviams, kurie prie šių įstaigų dedasi, nepasidarytų kokių nors nuostolių ir kad šių prekybos ir pramonės įstaigų darbas, perkeltas Lietuvon butų naudingas musų naujai valstybei. Amerikoje priskaitoma netoli viso milijono Lietuvos išeivių ir palaikyti anų saryšiai su Lietuvos Respublika, kad ir prekybos ir pramonės srityje yra didžiai svarbu. Tat gali išeiti ant naudos, kaip jiems patiems, taip ir musų valstybei.

Amerikos Lietuvių Pramonės ir Prekybos Taryba,kaipo visuomenės organizacija, nejieško kokio nors sau ypatingo pelno, bet veizdi, kad visų atskirų prekybois ir pramonės įstaigų darbas neštų pelną, kaip atskiriems nariams, taip ir kad butų pačiai valstybei naudingas. Savo veikime ši Taryba vaduojasi valstybiniais interesais ir veikdama kontakte ir susižinojime su Lietuvos Atstovybe Amerikoje viliasi geriausiai atlikti savo užduotį. Ikišiol jau vis taip buvo, jog atskiri asmens, atskiros bendrovės žiurėjo vientik savo naudos, mažai tepaisydamos valstybinių reikalų. Viskas yra gerai, jeigu tik pačioms bendrovėms yra pelnas. Musų nauja valstybė — tai joms tik naujas įrankis, kad su ja užvedus naują biznį, kad iš jos pasipelnius.

Susikurus šiai valstybei, Lietuvon pradėta lenkčiomis siųsti agentai, pradėta ten steigti pinigų siuntimo agenturos, bankos, įvairių bendrovių agenturos. Pavyzdžiui, susitvėrė Amerikoje dvi bendrovi batams siųsti ir jos lenkčiomis siunčia ten savo agentus, kad ir Lietuvoje užvedus savo įstaigas. Atsiranda net agentų, kurie norėdami užkirsti kelį savo konkurentui, iškundę yra jį Amerikos valdžiai, kad tik jį sulaikius ir pirmiaus Lietuvon parvažiavus. Parvažiavę Lietuvon šie agentai lankosi po visas ministerių raštines, ir net prie visų ministerių, norėdami įtikinti, kaip tat išgelbingas ir naudingas gali buti jų bendrovių darbas. Kai-kurie iš tų agentų yra jau praradę čion Amerikoje savo reputaciją ir bando ten tarp Lietuvos valdininkų, kurie jų nepažįsta, surasti sau naujų globėjų. Negana to, atskirų bendrovių agentai persistato kokios nors politinės srovės šalininkais ir norėdami ten užvesti kokį biznį, kviečia prie to darbo tam tikrus savo pakreipos žmones. Iš paprasto biznio — nori kas nors pardavinėti savo išdirbtus batus, savo pargabentus automobilius, — pasidaro partijiniai ginčai, varžytinės, įsipykimas.

Tokia tat šiandien yra padėtis.

Vargiai ar kas pasakys, kad tat yra gerai.

Reikia tie dalykai taisyti ir susitvėrusį čion Amerikos Lietuvių Prekybos ir Pramonės Taryba galėtų daug kuomi padėti.

Šiai organizacijai reikėtų pavesti teisė išdavinėti kokie nors paliudyjimai, ant kiek darbas vienos ar kitos bendrovės, kuri nori įsikurti Lietuvoje, yra palaikytinas ir pagirtinas, ant kiek stipriai ji yra įsigalėjusi pačioje Amerikoje. Be sutikimo šios Tarybos, neturėtų buti leidžiamas kokios nors atskiros Amerikos bendrovės veikimas Lietuvoje.

Toliaus lygiu budu yra svarbu, kad susitvėrusios pačioje Lietuvoje įvairios bendrovės, kurios pasitiki išparduoti savo akcijas tarp Amerikos lietuvių, galėtų tą darbą atlikinėti nekitaip, kaip tik su žinia ir pritarimu tos pačios Amerikos Lietuvių Prekybos ir Pramonės Tarybos. Jau šiandien yra bendrovių, kurių veikimas neabejotinai yra svarbus ir pagirtinas arba prie kurių net pati Lietuvos valdžia su kokia nors kapitalo dalimi yra prisidėjusi. Pavyzdžiui, Lietuvos Laivyno "Bendrovė", "Nemuno", Ringuvos" bendrovė, arba naujai susitvėrusi "Amerikos ir Lietuvos Audimo Bendrovė".

Rodos butų sveikiausia, idant visų panašių bendrovių šėrai butų čion pardavinėjami su žinia ir prie tam tikros kontrolės tos pačios Amerikos Lietuvių Prekybos ir Pramonės Tarybos. Pagaliaus ir patsai šių šėrų pardavinėjimas rods galėtų eiti pasekmingiau ir mažiau apseitų, jeigu jis butų sukoncentruotas kur nors prie vienos įstaigos. Tuo tarpu šių atskirų bendrovių agentai važinėja po Ameriką kiekvienas atskirai, agituodamas, kiekvienas tik už savo bendrovės šėrus.

Nebeto, kad ta pati Taryba arba jos Direktoriatas turėtų pridaboti, koksai yra gaunamas įvairių agentų pelnas ir ar yra ganėtinai garantijos, jog surinktieji pinigai už šėrus nenueis kur į šalį. Išeina, kad ši Taryba privalėtų turėti kontrolę ir ant pačių agentų ir jų surinktų pinigų.

(Pabaiga bus).

"Geriau Vėliau Negu Niekados."

Su Kalėdomis ir Naujaisiais Metais, paprastai, mes Spaustuvninkai esame labai užimti. Nei nespėjome laiku savo kostumerius - draugus pasveikinti. Taigi tą padarome dabar: Sveiki! Gyvuokite! Linkim Jums Daug Laimių!

Šiuos Naujuosius Metus pradedant mes darome savo įstaigos rezoliucijas — **Stovėti Eilėj Spaustuvninkų Artistų,** o ne drukorių - kalvių. Juk suprantama mokate už darbus ne volaktimis perkant, bet už darbų kokybę, už jų gerą padarimą. Spauzdinių-gi kokybę pagaminti — tai yra juos padaryti Artistiškai — reikia tam tinkamų įrankų, supratimo, išsilavinimo ir noro asiduoti savo darbui. Musų kostumeriams beabėjo teko pažinti šias musų geras kvalifikacijas. Gi, kurie dar nepažinę mus, labai užprašome, ar tai su Angliškais ar su Lietuviškais spauzdiniais-orderiais užeiti pas mus:

KERDIEJŲ SPAUSTUVĖ
(KERDIEJUS PRESS)
598 **Broadway, S. Boston, Mass.**
Prie Flood Square, Room 2.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H. S. Stone O.D.
Akių Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Paul J. Jakmantl
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

METINIS BALIUS
RENGIA LIETUVIŲ JAUNIMO RATELIS
SAUSIO-JANUARY 8 DIENA, 1921
LIETUVIŲ SVETAINĖJE,
Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.
Prasidėsdės 7:30 val. vak. ir trauksis iki 11:30 nakties.
Bus geriausi muzikantai-DONAHUE'S ORCHESTRA.
Užprašo visus ant šio baliaus KOMITETAS.

Linksmas Balius
RENGIA A. L. T. SANDAROS 22 KP.
Įvyks Subatos Vakare,
Sausio-Jan. 15 d., 1921
FORSTERS HALL,
PETER ST., NEWTON, UPPER FALLS, MASS.
Prasidės 5:30 v. vakare.

SKAITYKIT IR PLATINKIT
Tėvynės Ginėjų Laikraštį
"TRIMITĄ"

"TRIMITAS" kas sąvaitę lankydamas savo skaitytojus, praneš jiems įvairiausių naujienų apie politikos ir karo padėtį, pasakos apie musų karžygius — kariuomenės, šaulių partizanų žygius fronte, apie musų priešo nedorus darbus ir klastas.

"TRIMITAS" duos įvairiausių pamokinimų ir patarimų, reikalingų kiekvienam Tėvynės ginėjui žinoti.

"TRIMITAS" dės gražių eilių ir karo dainų, apysakų atsitikimų ir feljetonų iš kovų lauko ir pačių kovotojų gyvenimo.

"TRIMITAS" eina 34 pusl. knygelėmis, papuoštas gražiu viršeliu, žada pradėti eiti paveiksluotas.

Adresas: "TRIMITO"
Redakcija ir Administracija,
Kaunas Laisvės Aleja 26,
LITHUANIA.

$2,110,500.00 Doleriu

VERTIES MURINIŲ IR MEDINIŲ NAMŲ TURI BUTI PARDUOTI Į 60 DIENU.

Milijonierius iš New Yorko atvažiavo į Bostoną išparduoti visus savo namus Dorchesteryje,Back Bay, Brookline, Newton'e, Brighton'e, Raxburyje, Boston'o mieste ir apielinkėje.

Savininkas atvažiavo į Boston'ą ant 2 mėnesių laiko, idant išparduoti apie 250 puikių medinių ir pirmos klesos murinių namų, o mes, LITHUANIAN AGENCY prižadėjome jam išparduoti visus namus, jeigu jis duos mum tikras prekes ant žėdno namo.

Savininkas pasakė taip: "Jeigu kas norės pirkti namus Boston'e, tai negalės gauti niekur pigiai, kaip nuo manes, užtai, kad aš atvykau į Bostoną ne del ko kito, kaip tik išparduoti mano namus. Jeigu pirkikas pasiulys nors kiek daugiau, negu Banka turi skolos, tai aš ir parduosiu".

PREKĖS NAMŲ NUO $8000 IKI $155,000.,
ĮMOKĖTI REIKALINGA PO $1000 IKI $10,000.,
LIKUSIOS SUMOS BUS ANT LENGVŲ IŠLYGŲ.

Todel, kas turite mažiukus namus ir kiek nors pinigų, galite įgyti puikų murinį namą bile kokioj vietoj, ir kur geriau patiks. Mes aprodysim jums visus namus.

Mes budami šitame biznyje per 10 m. dar tokios progos nebuvo pasitaikę kad taip pigiai ir ant tokių lengvų išlygų butų galima pirkti tiek daug ir tokių puikių namų, kaip kad dabar gavome ant pardavimo.

Lietuviai su pinigais iš toliaus važiuokite į Bostoną tuojaus be atidėjimo ir matykite mus kuogreičiausiai. Pirkimas namo Boston'e dabar reiškia dvigubas pelnas: **Vienas, kad pirksite pigiai, Antras, kad Boston'o miestas auga didyn.**

Boston'o portas yra naujai ištaisytas ir patogesnis negu New York'o, todel atvežimas tavoro ir pasažierių auga su kiekviena diena ir už penkių metų Boston'o namai bus dvigubai brangesni, negu yra dabar.

Lietuviai, pirkite namus nuo tokio žmogaus, kuriam $100,000. yra verta tiek, kiek jums ar mums yra $1.00 vertas.

Kas pirks namus nuo šio savininko, tam mes gvarantuojame uždarbio po $10.000. gryno pelno ant žėdno didesnio namo.

Pirkite namus tuojaus, ne del gyvenimo, bet del biznio. Pirkite dabar pigiai, nes už kelių mėnesių parduosite su geru pelnu.

EXTRA!

Jau papirko Ben. Gilman, per musų agenturą 1056-1066 Commonwealth Avenue, Brighton'e, 40 šeimynų naujus namus vertės $261,200.00.

Jeigu žydelis, budamas pats agentas ir dealeris (perkupčius) pirko per musų agenturą tokius brangius namus, tai reiškia, kad musų agentura yra atsakanti ir pirkimai, kurios mes rekomenduojame žmonėms yra tikrai geri pirkimai.

Kas turite $1000. ar daugiaus, skubinkite užeiti ir apžiurėti tuos visus namus. Kas pirmesnis tas gaus geresnį pirkimą ir parduodamas gaus didesnį pelną.

10,000 kalendorių, su šventėmis dykai visiems, kurie tik užeis į musų agenturą pasiimti.

Visi lietuvių agentai, kurie norėtumėt pagelbėti mums išparduoti tuos namus, gaus užganėdintas išlygas iš musų agenturos. Kreipkitės be atidėliojimo pas A. IVAS.

Lithuanian Agency,
ANTANO IVAŠKEVIČIAUS OFISAS
361 Broadway, So. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 605.